

INFORMATOR

URZĘDU ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Grudzień 2010 r.

Przy wykorzystaniu zamieszczonych w „Informatorze UZP” informacji poprzez przedruk całego artykułu bądź jego fragmentów należy: podać autora oraz źródło pochodzenia cytowanego tekstu wskazując na numer „Informatora UZP”, rok i miesiąc wydania oraz adres strony internetowej, na której był on opublikowany.

Korzystając z zamieszczonych w „Informatorze UZP” danych, wykresów, zestawień statystycznych itp. należy wskazać wszystkie informacje identyfikujące materiał, z którego zostały one zaczerpnięte.

Spis treści

AKTUALNOŚCI	2
➤ Wytyczne dotyczące interpretacji przesłanek	2
➤ Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych	2
➤ Publikacja w Dzienniku Ustaw rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego	3
➤ Konferencja inauguracyjna projekt „Nowe podejście do zamówień publicznych - szkolenia i doradztwo”	3
➤ Spotkanie informacyjne pt. „Nowe podejście do zamówień publicznych w kontekście kontroli postępowania o zamówienie publiczne”	4
➤ Szkolenia dot. zrównoważonych zamówień publicznych	5
PRAWO EUROPEJSKIE	6
Orzecznictwo w zakresie zamówień publicznych	6
OPINIE PRAWNE	11
Obowiązek stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych przez fundacje oraz stowarzyszenia – stosowanie ustawy Pzp na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 3 oraz art. 3 ust. 1 pkt 5	11
KONTROLA UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH	23
Przykłady naruszeń ustawy Pzp wykrywanych w toku kontroli przeprowadzanej przez Prezesa UZP w opisie sposobu dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu	23
ORZECZNICTWO W ZAKRESIE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH	54
Bieżące orzecznictwo Krajowej Izby Odwoławczej i Sądów Okręgowych	54
ANALIZY SYSTEMOWE	64
Biuletyn Informacyjny Urzędu Zamówień Publicznych 01.01.2010 – 30.11.2010	64

AKTUALNOŚCI

➤ Wytyczne dotyczące interpretacji przesłanek

W dniu 18 listopada 2010 r. Komitet Stały Rady Ministrów przyjął dokument rządowy pn. „Wytyczne dotyczące interpretacji przesłanek pozwalających na przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie negocjacji z ogłoszeniem, dialogu konkurencyjnego, negocjacji bez ogłoszenia, zamówienia z wolnej ręki i zapytania o cenę”.

Celem [Wytycznych](#) jest przybliżenie orzecznictwa i decyzji organów, tak krajowych (sądy, Urząd Zamówień Publicznych, Krajowa Izba Odwoławcza), jak i unijnych (ETS), a tym samym pomoc w interpretacji przepisów ustawy i w konsekwencji w uniknięciu negatywnych skutków decyzji podjętych niezgodnie z prawem.

Wytyczne skierowane są przede wszystkim do zamawiających, szczególnie do naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, organów im podległych lub przez nie nadzorowanych, niezależnie od formy ich działalności, jak również do wszystkich innych podmiotów zobowiązanych do stosowania ustawy.

Więcej informacji w [serwisie informacyjnym UZP](#).

➤ Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych

[Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych](#) w związku z implementacją dyrektywy 2009/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 lipca 2009 r. został przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 30 listopada 2010 r. i rekomendowany Komitetowi Stałemu Rady Ministrów oraz Komitetowi Rady Ministrów do Spraw Informatyzacji i Łączności do rozpatrzenia wraz z protokołem rozbieżności.

„Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych” jest podzielony na dwie części, z których pierwsza dotyczy założeń implementacji dyrektywy 2009/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa, zwanej

„dyrektywą obronną”. Druga część natomiast dotyczy zmiany przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, wykraczających poza implementację dyrektywy obronnej. Przedstawione propozycje zmian obowiązujących obecnie przepisów zmierzają w kierunku dalszego zwiększenia przejrzystości systemu zamówień publicznych i ochrony prawidłowości udzielania zamówień, otwarcia rynku na konkurencję, zwłaszcza poprzez stworzenie instrumentów wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwiązań innowacyjnych, a także popularyzację stosowania przez zamawiających licytacji i aukcji elektronicznej oraz dynamicznego systemu zakupów.

➤ **Publikacja w Dzienniku Ustaw rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego**

w Dzienniku Ustaw z dnia 26 listopada 2010 r. Nr 223, poz. 1458 zostało opublikowane [rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 października 2010 r. w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego](#).

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia tj. 11 grudnia 2010 r. Celem nowej regulacji jest dostosowanie protokołu do regulacji wprowadzonych ustawą z dnia 2 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 223, poz. 1778) oraz wprowadzenie wzoru protokołu przejrzystego, łatwego do wypełnienia i odnoszącego się do najważniejszych zdarzeń w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego.

➤ **Konferencja inauguracyjna projekt „Nowe podejście do zamówień publicznych - szkolenia i doradztwo”**

7 grudnia 2010 r. w Warszawie odbyła się [konferencja inauguracyjna](#) działania szkoleniowe i doradcze w projekcie systemowym POKL realizowanym w partnerstwie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości i Urzędu Zamówień Publicznych *Nowe podejście do zamówień publicznych – szkolenia i doradztwo*, współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W konferencji wzięło udział ok. 200 osób – uczestników systemu zamówień publicznych, zarówno zamawiających, jak i wykonawców.

Projekt jest wynikiem prac na rzecz popularyzacji koncepcji nowego podejścia do zamówień publicznych, których rezultaty zostały zawarte w dokumencie rządowym, opracowanym przez

Ministerstwo Gospodarki we współpracy z Urzędem Zamówień Publicznych: [„Nowe podejście do zamówień publicznych”](#).

Celem badań, szkoleń, doradztwa oraz przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych podejmowanych w projekcie jest ukierunkowanie zamawiających i wykonawców na zmianę podejścia do zamówień publicznych, zwiększenie udziału małych i średnich przedsiębiorstw w systemie zamówień publicznych oraz upowszechnianie rozwiązań prawnych pozwalających uzyskać korzystne ekonomicznie i innowacyjne zamówienia.

Działania podejmowane w ramach projektu przez Urząd Zamówień Publicznych obejmują realizację 50 dwudniowych szkoleń dla zamawiających w dużych miastach Polski i przeszkolenie 1000 osób zatrudnionych w administracji publicznej, zajmujących się zamówieniami publicznymi, reprezentujących 500 zamawiających. Oczekiwane efekty tych działań to otwarcie na innowacyjność i nowoczesne rozwiązania, szersze stosowanie instrumentów elektronicznych w procedurze udzielania zamówień publicznych, korzystanie z trybów negocjacyjnych, stosowanie kryteriów oceny ofert adekwatnych do przedmiotu zamówienia (jakość, koszty użytkowania, rentowność) oraz odstępianie od praktyki stosowania jednego kryterium „ceny”.

➤ **Spotkanie informacyjne pt. „Nowe podejście do zamówień publicznych w kontekście kontroli postępowania o zamówienie publiczne”**

W dniu 3 grudnia 2010 r. odbyło się spotkanie informacyjne pt. „Nowe podejście do zamówień publicznych w kontekście kontroli postępowania o zamówienie publiczne” organizowane przez Urząd Zamówień Publicznych w partnerstwie z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach projektu „Nowe podejście do zamówień publicznych – szkolenia i doradztwo” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Wzięli w nim udział przedstawiciele instytucji kontrolnych, którzy mieli możliwość wysłuchania prelekcji dotyczących głównych założeń w/w projektu, informacji o wystąpieniach Prezesa UZP do sądu o stwierdzenie nieważności umowy oraz kontroli poprawności udzielania zamówień publicznych.

➤ **Szkolenia dot. zrównoważonych zamówień publicznych**

W dniach 5 oraz 22 listopada br. w siedzibie Urzędu Zamówień Publicznych odbyły się szkolenia zorganizowane w ramach tegorocznej edycji szkoleń dot. tematyki zrównoważonych zamówień publicznych.

W trakcie spotkań omówione zostały następujące tematy:

- Zakres merytoryczny Krajowego Planu Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2010-2012. Podsumowanie dotychczas zrealizowanych inicjatyw;
- GPP toolkit – zestaw kryteriów środowiskowych opracowanych przez Komisję Europejską;
- Prawne aspekty zielonych zamówień publicznych – praktyczne wskazówki do sporządzenia specyfikacji istotnych warunków zamówienia;
- Praktyczne porady służące ograniczeniu zużycia energii w biurach;
- Kryteria w zakresie efektywności energetycznej w ramach zamówień publicznych;
- Optymalizacja standardu energetycznego budynków.

W szkoleniach każdorazowo wzięło udział 40 przedstawicieli administracji publicznej odpowiedzialnych za procedury przetargowe w macierzystych jednostkach.

PRAWO EUROPEJSKIE

Orzecznictwo w zakresie zamówień publicznych

1. Orzeczenie z dnia 18 listopada 2010 r. w sprawie C-226/09 Komisja przeciwko Irlandii

Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego – Dyrektywa 2004/18/WE – Procedury udzielania zamówień publicznych – Udzielenie zamówienia na usługi tłumaczeń konferencyjnych i tłumaczeń pisemnych – Usługi objęte załącznikiem II B rzeczony dyrektywy – Usługi nie podlegające wszystkim wymogom tej dyrektywy – Przyznanie wagi kryteriom udzielenia określonego zamówienia po przedłożeniu ofert – Przestrzeganie zasady równego traktowania i obowiązku przejrzystości

Przedmiotem sprawy C-226/09 była skarga, wniesiona w dniu 19 czerwca 2009 roku przez Komisję, o stwierdzenie na podst. art. 226 WE uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przez Irlandię.

W skardze Komisja wniosła do Trybunału o stwierdzenie, że poprzez przypisanie wagi kryteriom udzielenia zamówienia na świadczenie usług po upływie terminu na składanie ofert oraz poprzez zmianę owej wagi po wstępnej ocenie przedłożonych ofert, Irlandia uchybiła zobowiązaniom wynikającym dla niej z **zasad równego traktowania** oraz **przejrzystości** w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Stan faktyczny

W dniu 16 maja 2006 r. irlandzkie ministerstwo opublikowało w Dzienniku Urzędowym UE ogłoszenie o przetargu na świadczenie usług w zakresie tłumaczeń pisemnych i ustnych na rzecz kilku instytucji. Ogłoszenie o zamówieniu stanowiło, że zamówienie udzielone zostanie ofercie najkorzystniejszej ekonomicznie w oparciu o 7 następujących kryteriów: (1) kompletność dostarczonej dokumentacji; (2) deklarowana zdolność do spełnienia wymagań; (3) ilość części (gdyż zamówienie było podzielone na części) usług i języków; (4) kwalifikacje oraz doświadczenie w danej dziedzinie; (5) koszty; (6) adekwatność przedstawionych warunków; (7) miejsca odniesienia. W ogłoszeniu wyjaśniono, że siedem wymienionych kryteriów nie zostało uszeregowanych w kolejności

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

malejącej pod względem ich znaczenia. W zaproszeniu do składania ofert kryteria te zostały przedstawione w taki sam sposób i ponumerowane od 1 do 7. Niemniej jednak, zaproszenie do składania ofert w przeciwieństwie do ogłoszenia o przetargu nie wskazywało wyraźnie, iż kryteria te nie zostały wymienione w malejącej kolejności pod względem ich znaczenia. Tym samym, waga przypisywana każdemu z siedmiu kryteriów służących opisaniu oferty najkorzystniejszej ekonomicznie z punktu widzenia organu zamawiającego, nie została określona ani w ogłoszeniu o przetargu ani w zaproszeniu do składania ofert. Nie wskazano również tego, czy następnie zostanie nadana waga tym kryteriom.

Dwanaście spółek, również spoza Irlandii, złożyło oferty w wyznaczonym w tym celu terminie, który został wyznaczony na dzień 9 czerwca 2006 r. W tym samym dniu członkowie komisji przetargowej otrzymali skalę oceny, zalecającą, aby odnośnym siedmiu kryteriom została przypisana następująca waga: (1) Kompletność dostarczonej dokumentacji: 0%; (2) Deklarowana zdolność do spełnienia wymagań: 7%; (3) Ilość części usług i języków: 25%; (4) Kwalifikacje oraz doświadczenie w danej dziedzinie: 30%; (5) Koszty: 20%; (6) Adekwatność przedstawionych warunków: 10% oraz (7) Miejsca odniesienia: 8%. Skala oceny miała umożliwić każdemu z członków komisji przetargowej dokonanie indywidualnej wstępnej oceny przedstawionych ofert.

W dniu 13 czerwca 2006 r. jeden z członków komisji, po dokonaniu w ten sposób oceny części ofert, skierował do członków instytucji zamawiającej, którzy sporządzili skalę oceny i przekazali komisji przetargowej złożone oferty, wiadomość pocztą elektroniczną, w której proponował zmianę wagi przyznaną kryteriom udzielenia zamówienia.

W dniu 22 czerwca w trakcie pierwszego posiedzenia komisja przetargowa postanowiła zmienić wagę przypisaną kryteriom przed przystąpieniem do zbiorowej oceny przedstawionych ofert, obniżając do 25% wagę przypisaną czwartemu kryterium (uprzednio ustaloną na 30%) i podwyższając wagę szóstego kryterium do 15% (wcześniej ustaloną na 10%). Jeżeli chodzi o wagę przypisaną pozostałym kryteriom oceny, to pozostała ona niezmienną. Następnie komisja ta przystąpiła do oceny ofert i do udzielenia zamówienia przy zastosowaniu nowej, dopiero co zaakceptowanej, wagi przypisanej siedmiu kryteriom.

Stanowisko Komisji

Komisja stwierdziła, w szczególności w oparciu o odpowiedzi Irlandii tak na wezwanie do usunięcia uchybień z dnia 17 października 2007 r. jak i na uzasadnioną opinię z dnia

18 września 2008 r., że postępowanie w sprawie udzielenia spornego zamówienia zostało przeprowadzone z naruszeniem zasady równego traktowania oraz wynikającego z niej obowiązku przejrzystości, i w związku z tym postanowiła wnieść niniejszą skargę.

Ocena Trybunału

Trybunał wskazał, że jeżeli chodzi w pierwszej kolejności o przebieg postępowania w sprawie udzielenia spornego zamówienia, to należy zauważyć, że zmiana wagi kryteriów udzielenia spornego zamówienia rzeczywiście miała miejsce po tym, jak organ zamawiający podał do wiadomości członków komisji przetargowej wagę kryteriów w formie skali oceny, aby mogli oni dokonać wstępnej oceny złożonych ofert.

- Członkowie komisji przetargowej nie tylko mieli okazję ocenić indywidualnie oferty przed pierwszym posiedzeniem tej komisji w charakterze organu kolegialnego, ale zostali wezwani do dokonania takiej wstępnej oceny w celu ułatwienia oceny zbiorowej w ramach tej komisji.
- w takim kontekście faktycznym zasady równego traktowania i przejrzystości postępowania w sprawie udzielenia zamówienia oznaczają dla organów zamawiających **obowiązek posługiwania się tą samą interpretacją kryteriów udzielenia zamówienia w trakcie całego postępowania** (zob. podobnie wyrok z dnia 4 grudnia 2003 r. w sprawie C-448/01 EVN i Wienstrom, Rec. s. I 14527, pkt 92).
- Jeżeli chodzi o same **kryteria udzielenia**, to należy słusznie przyznać, że **nie mogą one ulec jakiegokolwiek zmianie w trakcie postępowania w sprawie udzielenia zamówienia** (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie EVN i Wienstrom, pkt 93).
- Etap, w trakcie którego przed posiedzeniem komisji konkursowej jej członkowie oceniają indywidualnie oferty, **stanowi integralną część postępowania** w sprawie udzielenia danego zamówienia.
- W tych okolicznościach zmiana wagi kryteriów udzielenia zamówienia, która następuje po rzeczonyj fazie, w trakcie której oferty były oceniane po raz pierwszy, **oznacza zmianę kryteriów, na podstawie których została dokonana wstępna ocena ofert. Takie zachodnie nie jest zgodne z zasadą równego traktowania i wynikającym z niej obowiązkiem przejrzystości.**
- Ponieważ stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego nie jest związane ze stwierdzeniem wynikającej z niego szkody (wyrok z dnia 18 grudnia 1997 r. w sprawie C-263/96 Komisja przeciwko Belgii, Rec. s. I 7453, pkt 30), Irlandia nie może powoływać się na okoliczność, iż żaden z ubiegających się nie poniósł

szkody z tego powodu, gdyż nawet w oparciu o pierwotną wagę kryteriów udzielenia sporne zamówienie nie zostałoby udzielone innemu ubiegającemu się, niż ubiegający wybrany w wyniku postępowania.

- W świetle wszystkich powyższych rozważań należy stwierdzić, iż poprzez zmianę wagi kryteriów udzielenia spornego zamówienia po wstępnej ocenie złożonych ofert, Irlandia uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy zasady równego traktowania i wynikającego z niej obowiązku przejrzystości, rozumianych w sposób zgodny z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości.

Wyrok Trybunału:

Trybunał orzekł, iż poprzez zmianę wagi kryteriów udzielenia spornego zamówienia po wstępnej ocenie złożonych ofert, Irlandia uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy zasady równego traktowania i wynikającego z niej obowiązku przejrzystości, rozumianych w sposób zgodny z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

2. Pozostałe, wybrane orzecznictwo Trybunału dotyczące zasady równego traktowania i wynikającego z niej obowiązku przejrzystości

- Orzeczenie z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie **C-91/08** (*Koncesje na usługi – Postępowanie w sprawie przyznania koncesji – Obowiązek przejrzystości – Późniejsze zastąpienie podwykonawcy*);
- Orzeczenie z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie **C-412/04** (*Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego – Zamówienia publiczne na roboty budowlane, dostawy i usługi – Dyrektywy 92/50/EWG, 93/36/EWG, 93/37/EWG i 93/38/EWG – Przejrzystość – Równość traktowania – Zamówienia wyłączone ze względu na swoją wartość spod zakresu przedmiotowego tych dyrektyw*);
- Orzeczenie z dnia 24 stycznia 2008 r. w sprawie **C-532/06** (*Dyrektywa 92/50/EWG – Zamówienia publiczne na usługi – Realizacja projektu dotyczącego katastru, zagospodarowania przestrzennego i wdrożenia dla dzielnicy mieszkalnej – Kryteria, które można przyjąć jako „kryteria wyboru jakościowego” lub jako „kryteria udzielenia zamówienia” – Najkorzystniejsza ekonomicznie oferta – Przestrzeganie określonych w specyfikacji lub ogłoszeniu o zamówieniu kryteriów udzielenia zamówienia – Ustalenie w*

terminie późniejszym współczynników wagi i podkryteriów w zakresie kryteriów udzielenia zamówienia – **Zasada równego traktowania podmiotów gospodarczych i obowiązek przejrzystości**);

- Orzeczenie z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie **C-6/05** (*Swobodny przepływ towarów – Dyrektywa 93/42/EWG – Zakup przez szpital wyrobów medycznych posiadających oznakowanie CE – Środki ochronne – Zamówienie publiczne na dostawę – Zamówienie poniżej progu uzasadniającego zastosowanie dyrektywy 93/36/EWG – **Zasada równego traktowania i obowiązek zachowania przejrzystości***);
- Orzeczenie z dnia 27 października 2005 r. w sprawie **C-234/03** (*Swoboda przedsiębiorczości – Swoboda świadczenia usług – Dyrektywa 92/50/EWG – Zamówienia publiczne na usługi – **Zasada niedyskryminacji** – Usługi zdrowotne terapii oddechowej w miejscu zamieszkania – Przesłanki dopuszczenia – Kryteria oceny*).

OPINIE PRAWNE

Obowiązek stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych przez fundacje oraz stowarzyszenia – stosowanie ustawy Pzp na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 3 oraz art. 3 ust. 1 pkt 5.

I. Dokonując analizy sytuacji prawnej fundacji oraz stowarzyszeń jako zamawiających na gruncie ustawy Prawo zamówień publicznych (dalej zwanej: "Pzp"), należy wskazać, iż art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy Pzp nakłada obowiązek jej stosowania również przez osoby prawne utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, nie mających charakteru handlowego ani przemysłowego. Warunkiem uznania wskazanych podmiotów za zamawiających, o których mowa w ustawie Pzp jest stwierdzenie, iż jednostki sektora finansów publicznych bądź inne państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot: finansują je w ponad 50 %, bądź posiadają ponad połowę udziałów lub akcji, bądź sprawują nadzór nad organem zarządzającym, bądź mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego tego podmiotu.

Grupa podmiotów wskazanych w art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy Pzp odpowiada na gruncie dyrektywy 2004/18/WE (Dz. U. UE z 30.04.2004 r. L 134/114) kategorii „podmiotów prawa publicznego” Stosownie do treści art. 1 ust. 9 dyrektywy 2004/18/WE pod pojęciem „podmiotu prawa publicznego” należy rozumieć każdy podmiot, który:

- ustanowiony został w szczególnym celu zaspokajania potrzeb w interesie ogólnym, które nie mają charakteru przemysłowego ani handlowego;
- posiada osobowość prawną, oraz
- spełnia co najmniej jeden z trzech poniższych warunków:
  1. finansowany jest w przeważającej części przez państwo, jednostki samorządu terytorialnego lub inne podmioty prawa publicznego,
  2. jego zarząd podlega nadzorowi ze strony tych podmiotów,
  3. ponad połowa składu jego organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego została wyznaczona przez państwo, jednostki samorządu terytorialnego lub inne podmioty prawa publicznego.

Obowiązek stosowania ustawy Pzp na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy Pzp, w pierwszej kolejności wymaga ustalenia charakteru prowadzonej przez dany podmiot działalności tj. ustalenia okoliczności zaspokajania przez tę działalność potrzeb o charakterze ogólnym, które nie mają charakteru przemysłowego ani handlowego. Z uwagi na wspólnotowe pochodzenie pojęcia „podmiotu prawa publicznego”, w celu charakterystyki zamawiających odpowiadających temu pojęciu na gruncie prawa polskiego – w art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy Pzp, zasadnym jest odwołanie się do dorobku orzeczniczego Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. W orzecznictwie ETS przyjmuje się, iż z potrzebami o charakterze ogólnym mamy do czynienia w przypadku, gdy z przyczyn związanych z interesem ogólnym, państwo zdecydowało się świadczyć usługi, których celem jest zaspokojenie tych potrzeb, albo zachować na ich świadczenie decydujący wpływ, których zaspokojenie jest ściśle związane z instytucjonalną działalnością państwa, powinno służyć społeczeństwu jako całości i dlatego leży w interesie ogólnospołecznym¹. W tych okolicznościach nie jest ważna forma organizacyjno – prawna, za pomocą której zaspokajane są te potrzeby, a pojęciem tym zostaną objęte zasadniczo wszelkie zadania ze swej istoty uważane za służące dobru publicznemu. Innymi słowy przez działalność o charakterze powszechnym (ogólnym) w celu zaspokajania potrzeb nie mających charakteru handlowego ani przemysłowego należy rozumieć, działalność, która nie jest wykonywana w celu zaspokojenia pojedynczej, prywatnej potrzeby, ale potrzeb powszechnych (ogólnych). Wśród potrzeb o charakterze powszechnym znajdują się takie, które mają charakter potrzeb zbiorowych, a ich zaspokojenie następuje w drodze świadczenia usług powszechnych poprzez bieżące i nieprzerwane świadczenie tych usług dla ogółu społeczeństwa.

Zaspokajaniu wskazanych wyżej potrzeb niewątpliwie służy działalność o charakterze użyteczności publicznej. Zadania te należy rozumieć możliwie najszerszej i winny one być utożsamiane z zadaniami publicznymi, których realizacja ciąży na administracji rządowej i samorządowej.² Do zadań tych należy m. in. zaspokajanie potrzeb zbiorowych społeczeństwa. Do zadań takich należy zaopatrywanie ludności w wodę, energię elektryczną, gazową i ciepłą, utrzymanie dróg i komunikacji, rozwój nauki, zapewnienie oświaty, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, realizacja różnego rodzaju potrzeb kulturalnych.

---

¹ Wyrok ETS z dnia 10 listopada 1998 r. w sprawie C – 360/96 Gemeente Arnhem and Gemeente Rheden vs. BFI Holding oraz wyrok z dnia 15 stycznia 1998 r. w sprawie C – 44 /96 Mannesman Anlagenbau Austria AG and Others vs. Strohal Rotationsdruck GesmbH

² Uchwała TK z dnia 12 marca 1997 r., sygn. akt. W 8/96

W celu ustalenia, czy dany podmiot został utworzony w szczególnym celu zaspokajania potrzeb w interesie ogólnym, które nie mają charakteru przemysłowego ani handlowego, należy dokonać oceny wszystkich istotnych czynników prawnych i faktycznych; okoliczności towarzyszących jego powstaniu oraz warunków, na jakich aktualnie wykonuje swoje zadania, biorąc w szczególności pod uwagę niezarobkowy cel działalności, fakt nieponoszenia ryzyka związanego z jej prowadzeniem oraz ewentualne finansowanie ze środków publicznych.³ Pojęcie „podmiotu prawa publicznego” i jego odpowiednika w prawie polskim, powinny być interpretowane w sposób funkcjonalny⁴. Dla oceny czy dany podmiot spełnia warunek określony w definicji, decydujące jest jaką działalność prowadzi w chwili obecnej, a nie fakt że pierwotnie podmiot ten nie był utworzony w celu zaspokajania potrzeb o charakterze ogólnym, ale zaczął taką działalność prowadzić później.⁵ Nie można się przy tym ograniczyć się wyłącznie do analizy formalnoprawnej. Zgodnie z podejściem funkcjonalnym istotne są okoliczności faktyczne, a nie wyłącznie prawne. Posiadanie statusu „podmiotu prawa publicznego” nie jest uzależnione od procentowego znaczenia, w ramach całej działalności danego podmiotu, zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym. Nie jest istotne, czy obok działalności w interesie ogólnym taki podmiot ma możliwość prowadzenia działalności o innym charakterze.

Na gruncie polskiego porządku prawnego, przesłanka utworzenia w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym nie mających charakteru przemysłowego ani handlowego realizuje się w szczególności w przypadku podmiotów będących organizacjami pożytku publicznego w rozumieniu art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. – o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 ze zm.). Stosownie do brzmienia art. 20 tejże ustawy, organizacją pożytku publicznego może być organizacja pozarządowa oraz podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 niniejszej ustawy, jeżeli łącznie spełniają warunki, o których mowa w pkt 1 – 7 tego przepisu, w tym m. in. prowadzą działalność statutową na rzecz ogółu społeczności lub określonej grupy podmiotów, pod warunkiem, że grupa ta jest wyodrębniona za względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa, a działalność ta z zastrzeżeniem pkt 3 jest wyłączną statutową działalnością organizacji pozarządowej i dotyczy realizacji zadań publicznych na rzecz ogółu społeczności lub grupy podmiotów, o której mowa wyżej w sferze

---

³ zob. cyt. orzeczenia w sprawie *Adolf Truley*, pkt 66 oraz w sprawie *Korhonen*, pkt 48 i 59

⁴ Wyrok ETS z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie C – 470/99 *Universale – Bau*,

⁵ M. Lemke, D. Piasta, *Analiza Orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości dotyczącego zamówień publicznych w okresie od 1999 – 2005 r.*, Urząd Zamówień Publicznych, 2006 r.

działalności wskazanej w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego, w tym m. in. w zakresie pomocy społecznej, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, działalności wspomagającej rozwój gospodarczy rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności, rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej, działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania. Należy podkreślić, iż organizacje pożytku publicznego powołane są wyłącznie do realizowania celów społecznie użytecznych na rzecz ogółu społeczności lub określonej grupy podmiotów ⁶. Dodatkowo należy wskazać, że przepisy prawa przewidują, że organizacje pożytku publicznego, w celu realizacji określonych zadań mogą otrzymywać dotacje pochodzące z budżetu państwa bądź z budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 112 ust. 1 pkt 7 oraz art. 221 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. - o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240 ze zm.) odpowiednio w budżecie państwa oraz budżecie jednostki samorządu terytorialnego mogą być zabezpieczane sumy na dotacje przeznaczone m. in. dla stowarzyszeń posiadających status organizacji pożytku publicznego. Dotacje pochodzące z budżetu państwa mogą być przekazywane w celu finansowania bądź dofinansowania zadań zleconych im do realizacji, a które znajdują się zasadniczo w sferze działań państwa. Natomiast, jeśli chodzi o dotacje pochodzące od jednostek samorządu terytorialnego, to zgodnie z treścią art. 221 ust. 1 ustawy o finansach publicznych podmioty niezaliczane do sektora finansów publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku mogą otrzymywać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego dotacje wyłącznie na cele publiczne związane z realizacją zadań tej jednostki, a także na dofinansowanie inwestycji związanych z realizacją tych zadań. Zatem przyznanie środków finansowych w postaci dotacji pochodzących z budżetu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego uzależnione jest od przeznaczenia ich wyłącznie na cele wskazane w ustawie – tj. wyłącznie na cele publiczne. Jeżeli zatem określona instytucja otrzymuje ww. środki finansowe to należy wnosić, iż jest zobowiązana do prowadzenia działalności o charakterze społecznie użytecznym – publicznym.

Działalność na rzecz pożytku publicznego w sensie prawnym oznacza działalność społecznie użyteczną, prowadzoną przez organizacje pozarządowe w sferze realizacji zadań publicznych, z zasady nie mającą charakteru indywidualnego. Zatem, instytucja będąca organizacją pożytku publicznego z racji swojego statusu wypełnia zadania o charakterze publicznym na

---

⁶ Komentarz do ustawy o organizacjach pożytku publicznego i wolontariacie, Jolanta Blicharz, Andrzej Uchla, Oficyna 2008 r. LEX

rzecz ogółu społeczeństwa bądź określonej, szczególnej jego grupy. Rola takiej instytucji szczególnie wyraźnie przedstawia się w okolicznościach, gdy otrzymuje na realizację tych zadań środki publiczne, które jak już wspomniano przeznaczone mogą być wyłącznie na realizację zadań o takim właśnie charakterze. Jednocześnie, uzasadnione jest stwierdzenie, iż działania o charakterze publicznym są co do zasady działaniami powszechnymi. Podmioty realizujące te zadania zasadniczo nie decydują, w oparciu o subiektywne przesłanki, kto zostanie beneficjentem ich pomocy, są zobowiązane do prowadzenia działalności, której efekty wywierają wpływ na wszystkie osoby, na rzecz, których działają. W tym kontekście należy raz jeszcze podkreślić, iż warunkiem koniecznym dla uznania powszechności określonych działań nie musi być okoliczność, iż są one skierowane do całego społeczeństwa, wystarczające jest, aby określone świadczenia skierowane były do osób spełniających określone generalne warunki. Słowa „powszechny” użytego w art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy Pzp nie należy interpretować jako dostępny dla wszystkich, acz w znaczeniu „dotyczący wielu”, „dostępny dla wielu” czy też dla tych, którzy spełniają warunki określone w odpowiedniej rangi przepisach⁷.

Pod pojęciem finansowania określonego podmiotu w ponad 50 % przez jednostki sektora finansów publicznych oraz przez inne państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej w rozumieniu przepisów ustawy, a także przez inne podmioty prawa publicznego, należy rozumieć przypadki przekazywania środków finansowych danej instytucji na jej ogólne funkcjonowanie, co powoduje powstanie stosunku bliskiej zależności lub podporządkowania beneficjenta podmiotom publicznym. Finansowanie, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy Pzp nie może być utożsamiane z przekazywaniem środków w zamian za konkretne świadczenie do jakiego zobowiązuje się beneficjent na podstawie np. umowy o wykonywanie zadań publicznych. Stosownie do treści art. 11 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecenie zadań publicznych instytucji pozarządowej odbywa się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert, i może przybrać formę powierzenia lub wspierania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji (art. 5 ust. 4 pkt 1 i 2).

Kwestia finansowania zamówienia w przeważającej części przez podmioty publiczne w kontekście przywołanej wyżej definicji podmiotu prawa publicznego była przedmiotem rozstrzygnięcia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z wyroku z dnia 3 października

---

⁷ Postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 5 maja 2005 r. (sygn. sprawy IX Ca 196/05 niepubl.)

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

2000 r. w sprawie C- 380/98 z udziałem Uniwersytetu w Cambridge. Trybunał wskazał przede wszystkim, że finansowanie podmiotu publicznego, o którym mowa przy definiowaniu pojęcia podmiotu prawa publicznego ma odzwierciedlać bliską zależność pomiędzy tym podmiotem, a instytucjami publicznymi lub państwem. Nie każde świadczenie pieniężne na rzecz takiego podmiotu, poniesione przez instytucje publiczne, stwarza ten specyficzny typ więzi, podporządkowania lub zależności, stąd jako finansowanie ze środków publicznych w znaczeniu tego przepisu mogą być rozumiane jedynie takie płatności, które mają na celu finansowanie lub wsparcie działalności tego podmiotu, bez odniesienia do jakiegokolwiek świadczenia wzajemnego z jego strony. Do takich świadczeń mogą należeć granty na wsparcie badań naukowych w sytuacji, gdy środki finansowe są przekazywane instytucji zajmującej się takimi badaniami. Natomiast, przez finansowanie podmiotu nie może być rozumiane przekazywanie środków przez instytucje publiczne w zamian za wynikające z umowy świadczenie, jak przeprowadzanie określonych umową prac badawczych, konsultacji naukowych, czy w zamian za zorganizowanie seminariów lub konferencji. A zatem, poprzez finansowanie podmiotu nie mogą być rozumiane takie przepływy finansowe, które wynikają z interesu ekonomicznego podmiotu publicznego w realizacji określonego świadczenia przez podmiot trzeci. Rodzaj zależności, która powstaje między podmiotami jest analogiczny jak przy normalnych stosunkach handlowych, w których warunki umowy ustalane są przez strony. Jak wskazał ETS, w celu ustalenia właściwego procentowego udziału publicznego finansowania danego podmiotu, powinien być brany pod uwagę cały dochód uzyskiwany przez ten podmiot, włączając w to dochód z działalności komercyjnej. Ustalenie takie w odniesieniu do danego podmiotu powinno następować corocznie na podstawie danych dostępnych na początku roku budżetowego. Zaś zmiany w strukturze finansowania podmiotu nie mają wpływu na wszczęte i prowadzone postępowania w sprawach zamówień publicznych, które podlegają dyrektywom, do czasu ich zakończenia.

Natomiast w wyroku z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie C – 337/06, ETS wskazał, iż brak świadczenia wzajemnego na rzecz państwa ze strony nadawcy publicznego, wynika z faktu, iż finansowanie służy wyrównaniu ciężarów powstałych w związku z wykonywaniem misji publicznej na rzecz państwa, polegającej na zapewnianiu społeczeństwu dostępu do informacji audiowizualnych w sposób pluralistyczny i obiektywny. W tych okolicznościach nadawcy, zdaniem Trybunału nie różnią się od innych służb publicznych, które otrzymują od państwa subwencję za wykonanie zadania leżącego w interesie publicznym.

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

Nie każdy przypadek przekazywania środków publicznych danej instytucji przez państwo (jednostki samorządu terytorialnego) można zatem uznać za finansowanie podmiotu w rozumieniu tego przepisu. Nie mamy do czynienia z finansowaniem danego podmiotu (fundacji, stowarzyszenia), gdy środki publiczne przekazywane są temu podmiotowi na sfinansowanie lub współfinansowanie konkretnych projektów czy własnych zamierzeń inwestycyjnych, ale pozostających w sferze zainteresowań podmiotów publicznych. Jeżeli zatem środki finansowe przekazywane przez instytucje publiczne przekraczają nawet 50 % wszystkich dochodów podmiotu, ale są one przekazywane w zamian za konkretne świadczenia, których realizacją jest zainteresowany podmiot publiczny (państwo), w takich okolicznościach nie zostaje spełniona przesłanka o której mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy Pzp.

Odnosnie przesłanki, o której mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy Pzp tj. sprawowania nadzoru nad organem zarządzającym, należy wskazać, iż przesłankę tę należy oceniać z zastosowaniem kryterium możliwości wywierania wpływu na decyzje zamawiającego przy użyciu określonych środków oddziaływania przysługujących innym zamawiającym, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1-3 ustawy Pzp. Mając powyższe na uwadze należy wskazać, iż nie wystarczy tu nadzór, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – o stowarzyszeniach (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 79 poz. 855 ze zm.) oraz w art. 13 – 14 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. – o fundacjach (Dz. U. z 1991r. Nr 46, poz. 203 ze zm.). Nadzór, o którym mowa wyżej jest sprawowany jedynie w granicach i na zasadach określonych w przepisach prawa, a zatem jest to nadzór administracyjny, nie może on zmieniać się w koordynowanie czy kierowanie działalnością fundacji bądź stowarzyszenia. Organ realizujący uprawnienia nadzorcze nie ponosi bowiem odpowiedzialności ani prawnej, ani ogólnopolitycznej za działalność podmiotów podległych temu nadzorowi. Działają one "na własny rachunek i własną odpowiedzialność". Ponadto, jest to nadzór nad fundacją oraz stowarzyszeniem jako całością, a nie nad jej organem zarządzającym. W wyroku z dnia 1 lutego 2001 r. C-237/99 ETS, wskazał, iż przesłanka nadzoru jest spełniona, jeżeli nadzór oznacza takie powiązanie z sektorem publicznym, które byłoby równe w skutkach z powiązaniem towarzyszącym występowaniu pozostałych dwóch przesłanek, których istnienie daje sektorowi publicznemu możliwość wywierania wpływu na decyzje zamawiającego.

Ostatnią odrębną pozytywną przesłanką, warunkującą kwalifikację określonego podmiotu (fundacji lub stowarzyszenia) jako zamawiającego na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy Pzp

jest okoliczność powoływania ponad połowy członków organu nadzorczego lub zarządzającego fundacji przez jednostki sektora finansów publicznych, państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz inne podmioty prawa publicznego (art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. d ustawy Pzp).

II. Obowiązek stosowania ustawy Pzp przez podmioty, które co do zasady nie są zobowiązane do stosowania ustawy Pzp przy odpłatnym nabywaniu dostaw, usług lub robót budowlanych, w tym przez fundacje i stowarzyszenia może powstać w okolicznościach określonych w art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy Pzp. Stosownie do dyspozycji art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy Pzp, podmioty inne niż jednostki sektora finansów publicznych oraz państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej zobowiązane są do stosowania ustawy Pzp, gdy łącznie spełnione są następujące okoliczności:

- ponad 50% wartości udzielanego przez nie zamówienia jest finansowana ze środków publicznych lub przez podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1-3a prawa zamówień publicznych,
- wartość zamówienia jest równa lub przekracza kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8,
- przedmiotem zamówienia są roboty budowlane obejmujące wykonanie czynności w zakresie inżynierii lądowej lub wodnej, budowy szpitali, obiektów sportowych, rekreacyjnych lub wypoczynkowych, budynków szkolnych, budynków szkół wyższych lub budynków wykorzystywanych przez administrację publiczną lub usługi związane z takimi robotami budowlanymi.

Analizując poszczególne przesłanki klasyfikacji określonych podmiotów jako zamawiających na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy Pzp należy w pierwszej kolejności wskazać, iż pojęcie „finansowania zamówienia” w rozumieniu tego przepisu oznacza okoliczność przekazywania środków na konkretne świadczenie, nie zaś ogólnie na funkcjonowanie danego podmiotu. Środki publiczne lub też środki finansowe pochodzące od wskazanych ustawą podmiotów publicznych podlegają rozliczeniu w ramach wsparcia realizacji konkretnego przedsięwzięcia.

Oprócz finansowania zamówienia w ponad 50% ze środków publicznych, w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, Nr 1240) lub przez podmioty zobowiązane do stosowania ustawy przy udzielaniu zamówień, określone w art. 3 ust. 1 pkt 1-3a ustawy Pzp, ustawodawca dla objęcia obowiązkiem

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

stosowania przepisów ustawy wymaga, aby wartość zamówienia była równa lub przekraczała kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp. Stosując odpowiednio przepisy rozporządzenia wydanego na podstawie ww. delegacji (tzn. rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie kwot wartości zamówień oraz konkursów, od których jest uzależniony obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich [Dz. U. z 2009 r. nr 224, poz. 1795]) należy stwierdzić, iż obowiązek stosowania ustawy na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 5 Pzp, zachodzi w sytuacji, gdy wartość zamówienia jest co najmniej równa wyrażonej w złotych równowartości kwoty: 193 000 euro – dla usług oraz 4 845 000 euro – dla robót budowlanych. Jeżeli zatem wartość udzielanego zamówienia jest mniejsza podmiot nie ma obowiązku stosowania procedur ustawy na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy Pzp, nawet jeśli pozostałe przesłanki określone tym przepisem są spełnione.

Kolejną przesłanką zastosowania art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy, jest wymóg by przedmiotem zamówienia były roboty budowlane obejmujące wykonanie czynności w zakresie inżynierii lądowej lub wodnej, budowy szpitali, obiektów sportowych, rekreacyjnych lub wypoczynkowych, budynków szkolnych, budynków szkół wyższych lub budynków wykorzystywanych przez administrację publiczną lub usługi związane z takimi robotami budowlanymi. Przepis ten nie obejmuje zatem wszystkich robót budowlanych, o których mowa w art. 2 pkt 8 ustawy. Określony podmiot będzie stosował procedury ustawy Pzp jedynie w sytuacji, gdy przedmiotem zamówienia będą roboty budowlane wymienione w tym przepisie lub usługi związane z tymi robotami budowlanymi. Ustawodawca w dwojaki sposób określił zatem zakres robót budowlanych, których dotyczy art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy Pzp; poprzez wskazanie przypadków konkretnych robót budowlanych (np. budowa szpitali, szkół wyższych) oraz poprzez wskazanie rodzaju robót (roboty budowlane z zakresu inżynierii lądowej lub wodnej). W tym drugim przypadku zakres robót budowlanych objętych pojęciem „robót z zakresu inżynierii lądowej lub wodnej” należy tłumaczyć przede wszystkim przedmiotowo, zgodnie z przepisami załącznika nr 1 do dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. (Dz. U. UE z 30.04.2004 L134/114) w sprawie koordynacji procedur udzielenia zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi. Jak wynika z treści ww. załącznika budowa obiektów z zakresu inżynierii lądowej i wodnej obejmuje: budowę mostów, w tym podwyższonych autostrad, wiaduktów, tuneli i kolei podziemnej; budowę rurociągów, linii komunikacyjnych i elektroenergetycznych; budowę rurociągów miejskich oraz miejskich linii komunikacyjnych i elektroenergetycznych.

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

Zakres przedmiotowy czynności z zakresu inżynierii lądowej lub wodnej, o których mowa wyżej powinien być interpretowany także z uwzględnieniem podmiotowych uprawnień inżynierów do wykonywania tych czynności, a zatem uprawnień inżynierskich np. w specjalności konstrukcyjno - budowlanej. Uprawnienia w specjalności konstrukcyjno – budowlanej bez ograniczeń uprawniają do projektowania i kierowania robotami budowlanymi związanymi z obiektem budowlanym, co wynika w prawie krajowym z § 17 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 28 kwietnia 2006 r. - w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. z 2006 r. Nr 83. poz. 579 ze zm.). Z uwagi na treść Dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych, posiadanie uprawnień w zakresie pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie w jednym z krajów członkowskich jest równoznaczne z posiadaniem ich w pozostałych krajach Unii Europejskiej. Oznacza to standaryzację wymagań związanych z uzyskiwaniem uprawnień budowlanych w Unii Europejskiej, a co za tym idzie prowadzi do jednolitości w rozumieniu pojęcia czynności z zakresu inżynierii lądowej lub wodnej w odniesieniu do prawa Unii Europejskiej, w tym na gruncie polskiego Prawa zamówień publicznych. O czynności z zakresu inżynierii lądowej lub wodnej można bowiem mówić wówczas, gdy w odniesieniu do roboty budowlanej aktualizuje się potrzeba wykorzystania odpowiednich uprawnień inżynierskich wymaganych prawem przy dokonywaniu takich czynności. Jak wskazano wyżej sytuacja taka ma miejsce w szczególności w odniesieniu do: budowy mostów, wiaduktów, tuneli itd.

III. Do chwili wejścia w życie nowelizacji ustawy Pzp wprowadzonej ustawą z dnia 2 grudnia 2009 r. – o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 223, poz. 1778) tj. do dnia 29 stycznia 2010 r., obowiązek stosowania ustawy Pzp przez fundacje oraz stowarzyszenia mógł wynikać również z zobowiązania do przestrzegania procedur udzielania zamówień publicznych zawartego w umowie o dofinansowanie w związku z treścią uchylonego obecnie art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy Pzp. Dyspozycja powyższego przepisu przewidywała objęcie obowiązkiem stosowania ustawy Pzp również innych niż jednostki sektora finansów publicznych oraz państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej podmiotów, jeżeli zamówienie było finansowane z udziałem środków, których przyznanie uzależnione było od zastosowania procedury określonej w ustawie. Należy wskazać, iż przepis ten został uchylony wraz z wejściem w życie nowelizacji ustawy Pzp w dniu 29 stycznia 2010 r. W obowiązującym obecnie stanie prawnym, nie jest możliwe uzyskanie statusu zamawiającego w rozumieniu

art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy Pzp przez podmiot, który został zobowiązany umową do stosowania przepisów ustawy, w sytuacji, gdy postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego jest wszczynane po 28 stycznia 2010 r. Stosowanie ustawy w takich sytuacjach może mieć jedynie charakter pomocniczy. Podkreślić należy, iż uchylenie art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy Pzp nie ogranicza możliwości żądania przez podmiot przyznający środki na dofinansowanie zadania, określonych wymagań co do zasad i sposobu wydatkowania środków, w tym poprzez pomocnicze odwołanie do rozwiązań zastosowanych w ustawie Pzp. Stosownie do dyspozycji art. 3 ust. 3 ustawy Pzp, podmiot wymieniony w art. 3 ust. 1 ustawy Pzp (inny zamawiający) przyznając środki finansowe na realizację określonego projektu, może wymagać, aby przy ich wydatkowaniu zachowane zostały zasady równego traktowania wykonawców, uczciwej konkurencji oraz przejrzystości.

Reasumując:

- 1. W obowiązującym stanie prawnym podmioty prowadzące działalność w formie fundacji bądź stowarzyszeń mogą być zobowiązane do stosowania ustawy Pzp w okolicznościach wskazanych w art. 3 ust. 1 pkt 3 oraz art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy Pzp.**
- 2. Finansowanie zamówienia, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy Pzp, należy utożsamiać z przekazywaniem danej instytucji środków finansowych przeznaczonych na jej ogólne funkcjonowanie, co powoduje powstanie stosunku bliskiej zależności lub podporządkowania beneficjenta tych środków podmiotom publicznym lub państwu. Nie mamy do czynienia z finansowaniem w rozumieniu ww. przepisu, gdy środki publiczne przekazywane są w celu sfinansowania lub współfinansowania konkretnych projektów beneficjenta w ramach umów o wykonywanie zadań publicznych lub też własnych, pozostających jednak w sferze interesu ekonomicznego podmiotów publicznych.**
- 3. Czynności z zakresu inżynierii lądowej lub wodnej, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy Pzp, obejmują budowę mostów, w tym podwyższonych autostrad, wiaduktów, tuneli i kolei podziemnej; budowę rurociągów, linii komunikacyjnych i elektroenergetycznych; budowę rurociągów miejskich oraz miejskich linii komunikacyjnych i elektroenergetycznych. Zakres przedmiotowy tych czynności powinien być interpretowany z uwzględnieniem podmiotowych -**

inżynierskich uprawnień do ich wykonywania. O czynności z zakresu inżynierii lądowej lub wodnej można mówić wówczas, gdy w odniesieniu do określonej roboty budowlanej aktualizuje się potrzeba wykorzystania odpowiednich uprawnień inżynierskich wymaganych prawem przy ich realizacji.

KONTROLA UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Przykłady naruszeń ustawy Pzp wykrywanych w toku kontroli przeprowadzanej przez Prezesa UZP w opisie sposobu dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu

Stosownie do treści art. 22 ust. 4 ustawy Pzp, opis sposobu dokonania oceny spełniania warunków powinien być związany z przedmiotem zamówienia i proporcjonalny do przedmiotu zamówienia. Ww. przepis wskazuje dyrektywy postępowania przez zamawiającego przy dokonywaniu opisu, przez co stanowi wyraz podstawowych zasad zamówień publicznych, tj. zasady uczciwej konkurencji, a także zasady równego traktowania wykonawców (art. 7 ust. 1 ustawy Pzp).

Brzmienie art. 22 ust. 4 ustawy Pzp prowadzi do wniosku, iż ocena naruszenia przez zamawiającego postanowienia art. 22 ust. 4 ustawy Pzp może być dokonywana jedynie w okolicznościach konkretnego przypadku z uwzględnieniem wszystkich aspektów faktycznych i prawnych danej sprawy. Ze swej istoty ocena ta może być zatem dokonywana wyłącznie *ad casum*, w realiach danego przypadku.

Ze względów wskazanych powyżej należy stwierdzić, iż ocena czy dokonany przez zamawiającego opis sposobu dokonania oceny spełniania warunków narusza art. 22 ust. 4, a w konsekwencji zasadę uczciwej konkurencji, musi być dokonywana w odniesieniu do konkretnego przedmiotu zamówienia. Innymi słowy specyfika danego zamówienia, a w szczególności uwarunkowania techniczne jego wykonania oraz zamierzony cel gospodarczy jakiemu ma służyć wykonanie zamówienia wpływa na ocenę dopuszczalności stosowania określonych sposobów dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu. Oznacza to, iż każdy opis sposobu dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu musi być uzasadniony merytorycznie i znajdować swoje usprawiedliwienie w specyfice konkretnego przedmiotu zamówienia.

W tym kontekście należy przede wszystkim wskazać, że z zasady zachowania uczciwej konkurencji oraz zasady równego traktowania wykonawców wynika, że opis sposobu dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu winien być precyzyjny i jednoznaczny, tak aby nie było wątpliwości, spełnienia jakich warunków zamawiający

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

oczekuje od wykonawców (wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 29 kwietnia 2008 r., sygn. akt: KIO/UZP 356/08 i KIO/UZP 371/08).

Ponadto, skonkretyzowane w opisie warunki udziału w postępowaniu nie mogą być określone ponad uzasadnione potrzeby zamawiającego. Taki stan rzeczy prowadzi bowiem do ograniczenia kręgu wykonawców mogących wykonać zamówienie. Pokreślić należy, że ustalony przez zamawiającego opis sposobu dokonania oceny spełniania powinien mieć na celu ustalenie zdolności określonego podmiotu do wykonania zamówienia, nie może natomiast prowadzić do nieuzasadnionej dyskryminacji wykonawców. Opisanie sposobu dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu przez zamawiającego, co do zasady nie może prowadzić do wykluczenia uczestnictwa w postępowaniu wykonawców, którzy byliby w stanie wykonać zamówienie. W jednym z wyroków z dnia 26 lutego 2003 r., sygn. akt: V Ca 221/03; Sąd Okręgowy stwierdził, iż „narusza tę zasadę [zasadę uczciwej konkurencji] sam fakt rażąco nieadekwatnego dla wielkości przedmiotu zamówienia określenia wymaganego od oferentów rocznego pułapu przerobu, który eliminuje wszystkich nie spełniających tego wymogu. Interes prawny w zmianie takiego zapisu ma każdy z oferentów, który poprzez ten warunek zostałby wykluczony z przetargu.”

Nie oznacza to jednak, iż sposób dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu musi być opisany przez zamawiającego w taki sposób, aby zapewnić udział każdego potencjalnego wykonawcy prowadzącego działalność danego rodzaju. „Określenie warunków, które mogą spełnić nieliczni wykonawcy nie stanowi samo w sobie utrudniania uczciwej konkurencji. Niemożność spełniania podmiotowych warunków udziału w postępowaniu, przez niektórych wykonawców, nie świadczy jeszcze o niedozwolonym ustanowieniu warunków przez zamawiającego” (wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 8 kwietnia 2008 r., sygn. akt KIO/UZP 259/08). Zamawiający ma bowiem prawo oczekiwać, iż zamówienie zostanie udzielone wykonawcy zapewniającemu należyte wykonanie zamówienia.

Tak więc zamawiającemu wolno opisać sposób dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu w sposób odpowiadający jego potrzebom, pod warunkiem, że opis ten nie spowoduje wyeliminowania konkurencji (por. wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 11 stycznia 2008 r., sygn. akt KIO/UZP 33/07). W konsekwencji, sposób dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu opisany przez zamawiającego ma z jednej strony zapewnić wybór wykonawcy zdolnego do wykonania zamówienia, a z drugiej strony nie może ograniczać konkurencji pomiędzy takimi wykonawcami. Stąd opis sposobu dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu winien być określony

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

proporcjonalnie do specyfiki danego zamówienia i uzasadnionych potrzeb zamawiającego (por. wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 19 maja 2008 r., sygn. akt KIO/UZP 428/08).

W tym miejscu należy zaznaczyć, że częstą, acz wadliwą w ocenie Urzędu Zamówień Publicznych, praktyką jest opisywanie przez zamawiających sposobu dokonania oceny spełniania warunku podmiotowego dotyczącego posiadanej przez wykonawców wiedzy i doświadczenia na poziomie równym przedmiotowi zamówienia. Opis taki wyrażany jest głównie poprzez wskazanie, że wykonawcy mają obowiązek wykazania się realizacją dostaw, usług czy robót budowlanych o parametrach tożsamych z udzielanym zamówieniem. Zasadnie można twierdzić, iż tego rodzaju warunek w rzeczywistości nie służy potwierdzeniu spełniania warunku posiadania niezbędnej wiedzy i doświadczenia, lecz potwierdzeniu tego, czy potencjał techniczny i kadrowy wykonawcy gwarantuje realizację takiego zamówienia. W tym celu zaś zamawiający powinien żądać innych dokumentów, jak choćby dotyczących liczby pracowników, kwalifikacji kadry, czy sprzętu, jakim dysponują wykonawcy, itp.

Nie bez znaczenia dla podnoszonego problemu jest także to, iż dla stwierdzenia nieprawidłowości w opisanu sposobu dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu, a tym samym sprzeczności z prawem, wystarczające jest już zaistnienie samej możliwości utrudniania uczciwej konkurencji poprzez zastosowanie określonych warunków udziału w postępowaniu, niekoniecznie zaś realnego uniemożliwienia takiej konkurencji (wyrok Zespołu Arbitrów z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. akt UZP/ZO/0-1688/05).

Należy podkreślić, że opis sposobu dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu musi być adekwatny i proporcjonalny do przedmiotu zamówienia oraz wynikać z uzasadnionych potrzeb zamawiającego. Tym samym zamawiający, jeżeli dokonuje określonego opisu sposobu dokonywania oceny spełniania warunków musi potrafić dowieść, że wymagany przez niego poziom doświadczenia wykonawców jest rzeczywiście niezbędny dla zagwarantowania należytego wykonania zamówienia, albowiem wykonawca, który nie ma wymaganego doświadczenia nie daje rękojmi należytego wykonania zamówienia.

Jeszcze raz należy podkreślić, że sposób dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu zamawiający ma obowiązek opisywać z uwzględnieniem zasady, iż dopuszczonym do ubiegania się o zamówienie powinien być każdy wykonawca, który jest zdolny do realizacji zamówienia. Przy czym określenie jaki wykonawca jest zdolny do wykonania zamówienia winno być proporcjonalne do warunków konkretnego zamówienia, a w szczególności jego wartości, charakterystyki, zakresu i stopnia złożoności.

W toku kontroli Prezesa UZP stwierdzono następujące nieprawidłowości w opisie sposobu dokonania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu (naruszenia wskazane w przykładach 1-3 dotyczą postępowań prowadzonych zgodnie ze znowelizowanymi w 2009 r. przepisami, pozostałe przykłady odnoszą się do naruszenia art. 22 ust. 2 w zw. z art. 7 ust. 1 ustawy Pzp w brzmieniu sprzed nowelizacji z 2009 r., zgodnie z którym zamawiający nie może określać warunków udziału w postępowaniu w sposób, który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję⁸):

Przykład 1 (KU 190/10):

W ogłoszeniu o zamówieniu zamawiający wskazał, że o udzielenie zamówienia mogli się ubiegać wykonawcy, którzy posiadali wiedzę i doświadczenie – w okresie ostatnich 5 lat przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy, w tym okresie – wykonali co najmniej 2 roboty budowlane polegające na zrealizowaniu ściany szczelinowej dla obiektu budowlanego, w tym jedna robota winna dotyczyć obiektu o kubaturze podziemnej nie mniejszej niż 20 000 m³, przy wartości robót nie niższej niż 5 mln PLN brutto (słownie: pięć milionów PLN) każda oraz potwierdzą, że wskazane roboty zostały wykonane zgodnie z zasadami sztuki budowlanej i prawidłowo ukończone.

W przypadku, gdy wniosek składają wykonawcy wspólnie ubiegający się o udzielenie zamówienia lub wykonawca polegał będzie na doświadczeniu innych podmiotów, o których mowa w art. 26 ust. 2b ustawy, to co najmniej jeden podmiot (jeden z wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia lub jeden z innych podmiotów, o których mowa w art. 26 ust. 2b ustawy) musi samodzielnie spełniać warunek dotyczący wiedzy i doświadczenia, o którym mowa powyżej.

Konsekwencją postawienia warunku w ww. sposób było wykluczenie wykonawcy H. S.A. na podstawie art. 24 ust. 2 pkt 4 Pzp z uwagi na to, że wykonawca nie wykazał, że on lub podmiot trzeci udostępniający wiedzę i doświadczenie wykonał co najmniej 2 roboty budowlane samodzielnie.

Jednocześnie z dokumentacji postępowania wynika, że ww. wykonawca w wykazie robót wskazał dwie roboty budowlane, które odpowiadały wymaganiom zamawiającego, w

---

⁸ Szerzej nt. naruszenia art. 22 ust. 2 ustawy Pzp w brzmieniu sprzed nowelizacji z 2009 r. – patrz Informator UZP nr 3 z 2009 r.

tym jedną wykonaną przez wykonawcę, a drugą wykonaną przez podmiot trzeci - firmę G. sp. z o.o.

Ponadto, z wyjaśnień udzielonych przez zamawiającego wynika także, że w ocenie zamawiającego warunek doświadczenia postawiony w przedmiotowym postępowaniu jest zgodny z przepisami ustawy Pzp, a szczególności nie pozostaje w kolizji z przepisami art. 22 ust. 4, art. 23 ust. 3 i art. 26 ust. 2b ustawy. Zamawiający wskazał, że w przypadku oceny spełnienia warunków określonych w art. 22 ust. 1 ustawy Pzp, zobowiązany jest brać pod uwagę łączny potencjał podmiotów wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia. Jednakże „łącznie” nie zawsze należy utożsamiać z matematycznym sumowaniem potencjałów konsorcjantów. Spełnienie warunku posiadania wiedzy i doświadczenia, zdaniem zamawiającego, nie może polegać na dowolnym i swobodnym sumowaniu doświadczenia poszczególnych członków konsorcjum. Określenie „łącznie” należy interpretować w ten sposób, że to każdy z członków konsorcjum może wykazać się realizacją wymaganego zamówienia, a wykazanie się tą umiejętnością przez jednego z wykonawców zwalnia pozostałych z tego obowiązku.

Odnosząc się do opisanego powyżej stanu faktycznego należy zauważyć, że zgodnie z treścią art. 22 ust. 4 ustawy Pzp, opis sposobu dokonania oceny spełniania warunków powinien być związany z przedmiotem zamówienia i proporcjonalny do przedmiotu zamówienia. Ww. przepis wskazuje dyrektywy postępowania przez zamawiającego przy dokonywaniu opisu, które przede wszystkim mają zapewnić realizację podstawowych zasad prowadzenia postępowania w sprawie udzielenia zamówienia publicznego, tj. uczciwej konkurencji i równego traktowania (art. 7 ust. 1 ustawy Pzp). Przede wszystkim opis sposobu oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu nie może ograniczać dostępu do zamówienia wykonawcom zdolnym do jego realizacji. „Związany z przedmiotem zamówienia” – opis warunków powinien być dokonywany przez pryzmat celu jakiemu ma on służyć, a więc zapewnieniu wyboru wykonawcy, który daje rękojmię należytego wykonania przedmiotu udzielanego zamówienia. Nie można dokonywać zatem opisu warunków w sposób, który wykracza poza realizację tego celu. Opis oceny spełniania warunków powinien być sformułowany w sposób obiektywny podyktowany specyfiką zamówienia, jego zakresem, stopniem złożoności. „Proporcjonalny do przedmiotu zamówienia” – opis powinien być adekwatny do osiągnięcia celu, a więc wyboru wykonawcy dającego rękojmię należytego wykonania przedmiotu zamówienia. Dokonany przez zamawiającego opis powinien wskazywać, iż wykonawcy nie spełniający kryteriów podmiotowych nie dają rękojmi

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

możliwości realizacji zamówienia publicznego. Zamawiający formułując opis oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu musi mieć pewność, że nie spowoduje to wykluczenia wykonawców, którzy byliby w stanie wykonać zamówienie.

Zamawiający formułując opis oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu powinien mieć również na uwadze brzmienie art. 23 ust. 3 ustawy Pzp, zgodnie z którym do wykonawców występujących wspólnie stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące pojedynczego wykonawcy.

Należy bowiem zauważyć, że zgodnie z utrwaloną wykładnią przepisu art. 23 ust. 1 w zw. z art. 23 ust. 3 ustawy Pzp, każdy z wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia obowiązany jest wykazać, iż nie podlega wykluczeniu z udziału w postępowaniu, w świetle art. 24 ust. 1 ustawy Pzp (tzw. warunki negatywne). Natomiast jeżeli chodzi o warunki udziału w postępowaniu określone w art. 22 ust. 1 pkt 2-4 ustawy Pzp, dotyczące potencjału technicznego, osobowego, ekonomicznego i finansowego (tzw. warunki pozytywne), w przypadku konsorcjum, co do zasady, mogą być one spełnione łącznie. Taka wykładnia wynika z samej istoty konsorcjum, które tworzone jest właśnie w celu łączenia potencjału technicznego, osobowego, ekonomicznego i finansowego. Dlatego też potencjały te, co do zasady, podlegają sumowaniu. Zatem, jeżeli po zsumowaniu potencjału wszystkich członków konsorcjum, warunek opisany przez zamawiającego zostanie spełniony przez wszystkich konsorcjantów łącznie, zamawiający winien stwierdzić, że każdy z konsorcjantów potwierdził spełnienie warunku udziału w postępowaniu, określonego w art. 22 ust. 1 pkt 2-4 ustawy Pzp. Odmienna interpretacja byłaby sprzeczna z literalnym brzmieniem art. 23 ust. 3 ustawy Pzp, zgodnie z którym do członków konsorcjum stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące wykonawcy. Inne traktowanie wykonawców zawiązujących konsorcjum niż wykonawców składających ofertę samodzielnie, naruszałoby jedną z naczelných zasad obowiązujących w systemie zamówień publicznych, a mianowicie zasadę równego traktowania wykonawców, wyrażoną w art. 7 ust. 1 ustawy Pzp. Powyższe znajduje potwierdzenie w powszechnie stosowanej przez zamawiających praktyce, która znajduje wyraz również w orzecznictwie Krajowej Izby Odwoławczej (m.in. w wyroku z dnia 23 lipca 2010r. sygn. akt KIO/UZP 1432/10).

Tym samym, w przypadku konsorcjum - w celu dokonania oceny spełniania warunku, o którym mowa w art. 22 ust. 1 pkt 2 ustawy Pzp, należy brać pod uwagę łączną posiadaną wiedzę i doświadczenie, jakie wykazują podmioty tworzące konsorcjum. Dlatego też dla wykonania zamówienia, będącego przedmiotem postępowania wystarczające jest nie tylko

spełnienie opisanego poprzez konieczność wykonania co najmniej 2 robót budowlanych warunku udziału w postępowaniu przez jednego z członków konsorcjum, ale także spełnienie tego warunku np. w ten sposób, że dwaj członkowie konsorcjum wykazują po 1 robocie budowlanej. Istotą tworzenia konsorcjum jest bowiem dopuszczenie do udziału w postępowaniu podmiotów, z których żaden samodzielnie lub w przeważającym zakresie nie mógłby spełnić warunków udziału w postępowaniu. Warunki dotyczące wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia nie powinny ograniczać swobody tworzenia konsorcjum. Analogiczna sytuacja dotyczy podmiotu trzeciego, który udostępni wykonawcy swój potencjał.

Mając na uwadze powyższe rozważania należy uznać, że zamawiający nie może wymagać posiadania wiedzy i doświadczenia przez jednego członka konsorcjum lub podmiotu trzeciego, o którym mowa w art. 26 ust. 2b ustawy, ponieważ nie tylko ograniczałoby to swobodę tworzenia konsorcjum oraz korzystania z potencjału podmiotu trzeciego, ale także sprzeciwiałoby się istocie i celowi zawierania konsorcjum oraz polegania na wiedzy i doświadczeniu podmiotu trzeciego. W świetle powyższego opisanie przez zamawiającego warunku udziału w postępowaniu w taki sposób, że jeden z wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia lub jeden z innych podmiotów, o których mowa w art. 26 ust. 2b ustawy musi samodzielnie spełniać warunek dotyczący wiedzy i doświadczenia narusza art. 22 ust. 4 ustawy Pzp w związku z art. 7 ust.1 ustawy Pzp. Wymóg ten jest ponadto sprzeczny z istotą i celem tworzenia konsorcjum i stanowi naruszenie art. 23 ust. 3 ustawy Pzp.

Do wyniku ww. kontroli zamawiający wniósł zastrzeżenia, które nie zostały uwzględnione przez Prezesa Urzędu.

Odnosząc się do opisanego powyżej naruszenia, zamawiający wskazał, iż brak jest możliwości stosowania do każdej sytuacji identycznego modelu „sumowania” w przypadku warunku doświadczenia i w przypadku warunków odnoszących się do zdolności ekonomicznej, w których kwoty pieniężne bez problemu mogą być do siebie dodawane. Zamawiający podkreślił, iż każdy z wykonawców przed złożeniem wniosków w przedmiotowym postępowaniu miał wiedzę, że musi pozyskać partnera lub inny podmiot, który posiada wymagane doświadczenie (o ile samodzielnie nie spełnił tego warunku). Każdy z wykonawców, zdaniem zamawiającego, mógł w tym zakresie skorzystać z uprawnień jakie dają mu przepisy art. 23 i art. 26 ust. 2b ustawy Pzp, aby wykazać się wymaganym w

postępowaniu doświadczeniem. Ponadto, żaden z wykonawców nie złożył przysługujących mu środków ochrony prawnej, choć w postępowaniu wpłynęło 9 wniosków.

Z wyżej przytoczoną argumentacją zamawiającego Prezes UZP się nie zgodził wskazując, że celem art. 23 ust. 1 ustawy Pzp jest umożliwienie połączenia potencjału technicznego, ludzkiego, ekonomicznego i finansowego przez wykonawców w celu ubiegania się o uzyskanie zamówienia publicznego w sytuacji, gdy każdy z nich z osobna nie spełnia warunków udziału w postępowaniu i konkretnego zamówienia nie mógłby uzyskać. Mimo lakoniczności ww. przepisu ustawy, jest rzeczą naturalną, że doświadczenie wykonawców - uczestników konsorcjum oceniane jest łącznie na podstawie doświadczenia członków konsorcjum. Wynika to z istoty i celu przepisu, który umożliwia podmiotom, które nie są w stanie samodzielnie spełnić warunków podmiotowych udziału w postępowaniu, skorzystać z możliwości złożenia wspólnej oferty z jednoczesnym legitymowaniem się wiedzą, doświadczeniem oraz dysponowaniem wymaganym potencjałem technicznym i osobowym ocenianym łącznie. Nie budzi zatem wątpliwości, że odrębnie każdy z członków konsorcjum musi spełnić warunki niepodlegania wykluczeniu z postępowania, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 1-9 ustawy Pzp, natomiast łącznie powinny zostać spełniane warunki, o których mowa w art. 22 ust. 1 ustawy Pzp, tj. dysponowanie potencjałem technicznym, ekonomicznym i finansowym, osobami zdolnymi do wykonania zamówienia, posiadanie wiedzy i doświadczenia. Powyższe zostało potwierdzone w wyroku Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 2 lipca 2008r., sygn. akt. KIO/UZP 605/08. Ponadto, w wyroku z dnia 30 kwietnia 2008r. sygn. akt KIO/UZP 359/08 Krajowa Izba Odwoławcza stwierdziła, że istotą wspólnego ubiegania się o udzielenie zamówienia przez wykonawców jest możliwość m.in. spełnienia tak postawionego warunku właściwego doświadczenia, wykazania przez każdego z członków konsorcjum po jednym wykonanym zamówieniu lub prawo do wykazania przez jednego z członków konsorcjum dwóch wykonanych zamówień. Jednak każde z wykazanych zamówień musi opiewać na kwotę odpowiadającą wartości i zakresowi zamówienia. Z analogiczną sytuacją zamawiający miał do czynienia w przedmiotowym postępowaniu. Zarówno wykonawca jak i podmiot użyczający mu doświadczenia samodzielnie wybudowali po 1 ścianie szczelinowej o parametrach określonych przez zamawiającego. Obaj byli więc zdolni do realizacji przedmiotu zamówienia, a chcąc spełnić postawiony warunek dotyczący doświadczenia zsumowali swoje potencjały jedynie w zakresie ilości prawidłowo wykonanych ścianek szczelinowych przez każdego z nich. Również w orzeczeniu z dnia 27 sierpnia 2008 r. (sygn. akt: KIO/UZP 838/08) Izba uznała, iż bez względu na podział zadań wewnątrz konsorcjum, liczy się łączne uzyskane doświadczenie związane z wykonanym

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

zamówieniem. W orzeczeniu tym, Izba przytoczyła także wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 grudnia 1999 r. (sygn. akt: C-176/98) w sprawie Holst Italia o treści, iż wykonawca, który sam nie spełnia wymogów zamawiającego, może powoływać się na sytuację innych podmiotów, z którymi wspólnie zamierza wykonywać zamówienie. Co więcej, za taką interpretacją ww. przepisu opowiedział się Sąd Okręgowy w Poznaniu w wyroku z dnia 12 maja 2006 r. (sygn. akt II Ca 489/06), w którym stwierdził, iż przepis art. 23 ustawy Pzp nie nakłada obowiązku na wykonawców ubiegających się o zamówienie wspólnie, aby każdy z podmiotów wchodzących w skład konsorcjum spełniał osobno wszystkie warunki udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia. Wręcz przeciwnie - funkcją tego przepisu jest to, by grupa przedsiębiorców mogła połączyć swe siły w celu łącznego sprostania wymogom zamawiającego i ubiegania się o zamówienie publiczne. Mając powyższe na uwadze, w rozpatrywanym stanie faktycznym wymóg wykazania się właściwym doświadczeniem w postaci przedstawienia co najmniej dwóch robót budowlanych polegających na zrealizowaniu ściany szczelinowej dla obiektu budowlanego winien być spełniony przez jednego członka konsorcjum lub podmiot, o którym mowa w art. 26 ust. 2b ustawy Pzp w całości, bądź przez dwóch przez wykazanie po jednym wykonanym zadaniu o odpowiednim zakresie i wartości.

Jednocześnie należy wskazać, iż odnośnie argumentu zamawiającego dotyczącego braku możliwości stosowania do każdej sytuacji identycznego modelu „sumowania” w przypadku warunku doświadczenia i w przypadku warunków, w których kwoty pieniężne bez problemu mogą być do siebie dodawane, stanowisko zajęła Komisja Europejska w piśmie z dnia 31 lipca 2009 r. Komisja Europejska uznała możliwość stawiania wymagań każdemu z członków konsorcjum, gdy warunek nie daje się sumować, jednakże jedynie w stosunku do warunku potencjału ekonomiczno-finansowego. W ww. piśmie KE wskazała, że płynność bieżąca jest klasycznym przykładem takiego warunku, którego nie można zsumować.

Ponadto, fakt, iż żaden z wykonawców nie złożył odwołania na tak sformułowany opis sposobu dokonania oceny spełnienia warunku udziału w postępowaniu oraz to, że w postępowaniu wpłynęło 9 wniosków nie może stanowić okoliczności uzasadniającej niezgodne z ustawą Pzp działanie zamawiającego oraz w żaden sposób nie konwaliduje wadliwych czynności zamawiającego w tym zakresie. Nie sposób również pominąć faktu, że konsekwencją tak postawionego warunku udziału w postępowaniu było wykluczenie jednego z wykonawców z postępowania.

Uchwałą z dnia 22 listopada 2010 r. (sygn. akt KIO/KU 83/2010) Krajowa Izba Odwoławcza nie uwzględniła zastrzeżeń zamawiającego.

Przykład 2 (KU/194/10) :

Zgodnie z treścią ogłoszenia o zamówieniu sekcja III.2.3) Zdolność techniczna pkt 1 lit b. zamawiający dokonał opisu sposobu oceny spełniania warunku posiadania wiedzy i doświadczenia w postaci wykonania w okresie w okresie ostatnich pięciu lat przed upływem terminu składania wniosków robót budowlanych polegających na realizacji co najmniej jednej inwestycji budowlanej o wartości robót minimum 30 000 000,00 PLN netto zrealizowanej według warunków kontraktowych FIDIC lub równoważnych finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Art. 22 ust. 4 ustawy stanowi, iż opis sposobu dokonania oceny spełniania warunków, o których mowa w ust. 1 ww. artykułu, powinien być związany z przedmiotem zamówienia oraz proporcjonalny do przedmiotu zamówienia. Przepis ten wskazuje dyrektywy postępowania przez zamawiającego przy dokonywaniu opisu, które przede wszystkim mają zapewnić realizację podstawowych zasad uczciwej konkurencji i równego traktowania (art. 7 ust. 1 ustawy). Należy podkreślić, że opis sposobu oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu nie może ograniczać dostępu do zamówienia wykonawcom zdolnym do jego realizacji. Opis warunków związany z przedmiotem zamówienia powinien być dokonywany przez pryzmat celu jakiego ma on służyć a więc zapewnieniu wyboru wykonawcy, który daje rękojmię należytego wykonania przedmiotu udzielanego zamówienia. Nie można dokonywać zatem opisu warunków w sposób, który wykracza poza realizację tego celu. Opis warunków powinien być również proporcjonalny do przedmiotu zamówienia, czyli innymi słowy adekwatny do osiągnięcia celu, a więc wyboru wykonawcy dającego rękojmię należytego wykonania przedmiotu zamówienia. Dokonany przez zamawiającego opis powinien wskazywać, iż wykonawcy nie spełniający kryteriów podmiotowych nie dają rękojmi możliwości realizacji zamówienia publicznego.

Oznacza to, że podmiotowe warunki udziału w postępowaniu muszą być uzasadnione charakterystyką, zakresem, stopniem złożoności lub warunkami realizacji zamówienia. Ustalone przez zamawiającego warunki powinny mieć na celu jedynie ustalenie zdolności określonego podmiotu do wykonania zamówienia, natomiast nie mogą prowadzić do nieuzasadnionego preferowania jednych i tym samym dyskryminacji innych (również potencjalnych) wykonawców.

Ustanowiony przez zamawiającego warunek wykazania się przez wykonawców realizacją co najmniej jednej inwestycji budowlanej o wartości robót minimum 30 000 000,00

PLN netto zrealizowanej według warunków kontraktowych FIDIC lub równoważnych finansowanej ze środków Unii Europejskiej, mógł ograniczyć dostęp do zamówienia potencjalnym wykonawcom, którzy posiadają doświadczenie w realizacji inwestycji budowlanych porównywalnych z przedmiotem zamówienia, lecz wykonywane przez nich roboty budowlane nie były współfinansowane ze środków Unii Europejskiej. O doświadczeniu wykonawcy świadczy wielkość, stopień, złożoność inwestycji, której realizacją może się wykazać, nie zaś sposób jej finansowania. Ponadto, odnosząc się do wyjaśnień zamawiającego przedstawionych w piśmie z dnia 25 października 2010 r., należy stwierdzić, iż fakt wymagania w przedmiotowym zamówieniu wystawienia przez wykonawcę, w celu przygotowania prawidłowego wniosku o płatność, dokumentów potwierdzających wykonanie prac, jak i harmonogramu rzeczowo – finansowego kontraktu nie uzasadnia postawienia ww. warunku udziału w postępowaniu. Przedstawianie dokumentów potwierdzających realizację prac, tj. dokumentów księgowych i protokołów zdawczo – odbiorczych nie jest cechą wyróżniającą zamówienia współfinansowane ze środków unijnych, ale występuje przy każdej inwestycji budowlanej. Stąd wykonawca, który wykazałby doświadczenie w prawidłowej realizacji podobnych inwestycji do przedmiotu zamówienia, tym samym potwierdziłby swoją zdolność do wystawienia w sposób prawidłowy tego typu dokumentów. W odniesieniu zaś do harmonogramu rzeczowo - finansowego kontraktu i jego zgodności z harmonogramem rzeczowo – finansowym projektu trudno uznać, iż tylko wykonawca realizujący inwestycje współfinansowane ze środków unijnych będzie potrafił sporządzić prawidłowo ww. dokument, zwłaszcza że rozliczenia projektów w ramach różnych programów, a nawet działań różnią się od siebie.

Powyższe stanowisko podzieliła również Krajowa Izba Odwoławcza w uchwale z dnia 12 listopada 2009 r., sygn. akt KIO/KD 43/09, wypowiadając się w kwestii podobnie sformułowanego warunku udziału w postępowaniu, tj. realizacji inwestycji współfinansowanych ze środków pochodzących z zagranicy (Unia Europejska, Mechanizm Finansowy EOG, Norweski Mechanizm Finansowy, Bank Światowy, itp.). KIO wskazała w ww. uchwale, iż stawianie takiego warunku nie znajduje żadnego uzasadnienia, a jedynie stanowi przeszkodę w możliwości ubiegania się o udzielenie zamówienia przez podmioty, które nie mogą wykazać się doświadczeniem w wykonywaniu usług, których źródło finansowania było inne niż krajowe.

Należy także zwrócić uwagę na wyniki audytu Komisji Europejskiej z 2005 r. dotyczącego projektów Funduszu Spójności, w którym Komisja Europejska m.in. podniosła

niezasadność stawiania przez beneficjentów warunku doświadczenia w projektach współfinansowanych ze środków UE.

Wymóg określony w ogłoszeniu mógł zatem prowadzić do ograniczenia uczciwej konkurencji, co stanowi naruszenie art. 22 ust. 4 ustawy w zw. z art. 7 ust. 1 ustawy.

Przykład 3 (KU/208/10)- aktualny stan prawny:

Jak wynika z ogłoszenia o zamówieniu oraz § 6 pkt 1 ppkt 2 i 3 SIWZ zamawiający dokonał opisu sposobu oceny spełniania warunku posiadania wiedzy i doświadczenia w postaci wykonania w okresie ostatnich trzech lat przed dniem składania ofert, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie, co najmniej 20 usług na terenie EOG oraz wykazania się przez osoby proponowane na stanowisko Kierownika oraz Specjalisty ds. outplacementu zrealizowaniem usług/ projektów na terenie EOG.

W tym miejscu należy wskazać, iż art. 22 ust. 4 ustawy Pzp stanowi, że opis sposobu dokonania oceny spełniania warunków, o których mowa w ust. 1 ww. artykułu, powinien być związany z przedmiotem zamówienia oraz proporcjonalny do przedmiotu zamówienia. Przepis ten wskazuje dyrektywy postępowania przez zamawiającego przy dokonywaniu opisu, które przede wszystkim mają zapewnić realizację podstawowych zasad uczciwej konkurencji i równego traktowania (art. 7 ust. 1 ustawy Pzp). Należy podkreślić, że opis sposobu oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu nie może ograniczać dostępu do zamówienia wykonawcom zdolnym do jego realizacji. Opis warunków związany z przedmiotem zamówienia powinien być dokonywany przez pryzmat celu, jakiemu ma on służyć, a więc zapewnieniu wyboru wykonawcy, który daje rękojmię należytego wykonania przedmiotu udzielanego zamówienia. Nie można dokonywać zatem opisu warunków w sposób, który wykracza poza realizację tego celu. Opis warunków powinien być również proporcjonalny do przedmiotu zamówienia, czyli innymi słowy adekwatny do osiągnięcia celu, a więc wyboru wykonawcy dającego rękojmię należytego wykonania przedmiotu zamówienia. Dokonany przez zamawiającego opis powinien wskazywać, iż wykonawcy nie spełniający kryteriów podmiotowych nie dają rękojmi możliwości realizacji zamówienia publicznego.

Oznacza to, że podmiotowe warunki udziału w postępowaniu muszą być uzasadnione charakterystyką, zakresem, stopniem złożoności lub warunkami realizacji zamówienia. Ustalone przez zamawiającego warunki powinny mieć na celu jedynie ustalenie zdolności

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

określonego podmiotu do wykonania zamówienia, natomiast nie mogą prowadzić do nieuzasadnionego preferowania jednych i tym samym dyskryminacji innych (również potencjalnych) wykonawców.

Jak wynika z wyjaśnień złożonych przez zamawiającego w piśmie z dnia 16 listopada 2010 r., zamawiający wymagał, aby wykonawca oraz jego personel legitymował się ww. doświadczeniem, ponieważ usługi szkoleniowe lub doradcze świadczone w ramach przedmiotowego zamówienia stanowią dla przedsiębiorstw pomoc publiczną, która musi być udzielana zgodnie z zasadami obowiązującymi na terenie EOG. W ocenie zamawiającego, zasady realizacji dominującej części zamówienia (realizacja usług szkoleniowych lub doradczych dla przedsiębiorstw) dotyczą udzielania pomocy publicznej i wywodzą się z Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za niezgodne ze wspólnotowym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych). Przedmiot zamówienia jest bardzo złożony i wymaga od wykonawcy i jego kadry co najmniej minimum znajomości zasad i prawa obowiązującego na terenie EOG, w szczególności zasad udzielania pomocy publicznej. W ocenie zamawiającego, udzielanie pomocy publicznej jest newralgicznym obszarem w realizacji przedmiotowego zamówienia, obciążonym wysokim stopniem ryzyka. Ponadto, zamawiający dowodził, że stawiając powyższy warunek, wykluczył jedynie wykonawców, którzy z uwagi na brak niezbędnego doświadczenia, wiedzy i potencjału kadrowego mogliby zagrozić należytej realizacji usługi. Nieprawidłowości w udzielaniu pomocy publicznej skutkowałyby obowiązkiem wszczęcia i prowadzenia postępowań o odzyskanie nieprawidłowo udzielonej pomocy publicznej, zgodnie z ustawą o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. O zamówienie mogły się natomiast ubiegać podmioty spoza EOG pod warunkiem dysponowania wymaganym doświadczeniem oraz kadrą.

Odnosząc się do przywołanych powyżej argumentów zamawiającego należy przede wszystkim wskazać, iż zamawiający nie wykazał, że przedstawiony opis sposobu oceny spełniania warunków posiadania wiedzy i doświadczenia wykonawcy oraz doświadczenia kadry jest niezbędny, tj. nie wykazał, że inni wykonawcy posiadający doświadczenie w świadczeniu tego samego rodzaju usług, tylko poza terenem EOG, nie byłiby w stanie wykonać tego zamówienia.

Przede wszystkim należy zauważyć, iż przywołane przez zamawiającego w ww. piśmie Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 800/2008 jest aktem powszechnie obowiązującym, dostępnym dla wszystkich potencjalnych wykonawców. Z treści przywołanego

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

rozporządzenia nie wynika jednakże, że istnieją podstawy do ograniczania przez zamawiającego doświadczenia wykonawcy i jego kadry jedynie do obszaru EOG. Przepisy przywołanego rozporządzenia odnoszą się bowiem jedynie do warunków jakie muszą zostać spełnione, aby dany rodzaj pomocy mógł zostać uznany za zgodny ze Wspólnym Rynkiem, nie wprowadzają jednakże unormowań, które uzasadniałyby dokonanie przez zamawiającego powyższego opisu warunków udziału w kontrolowanym postępowaniu.

Należy także zwrócić uwagę na wyniki audytu Komisji Europejskiej z 2005 r. dotyczącego projektów Funduszu Spójności, w którym Komisja Europejska m.in. podniosła niezasadność stawiania przez beneficjentów warunku posiadania doświadczenia w realizacji projektów w Polsce. Analogicznie do stanowiska Komisji Europejskiej uznać należy za niedopuszczalne żądanie doświadczenia z jakiegokolwiek ograniczonego obszaru. Przedstawiony przez zamawiającego opis sposobu oceny spełniania warunku posiadania wiedzy i doświadczenia w postaci wykonania w okresie ostatnich trzech lat przed dniem składania ofert, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie, co najmniej 20 usług na terenie EOG oraz wykazania się przez osoby proponowane na stanowisko Kierownika oraz Specjalisty ds. outplacementu zrealizowaniem usług/ projektów na terenie EOG ogranicza uczciwą konkurencję i równe traktowanie wykonawców. Powinien on zostać wyrażony w inny sposób, tj. tak, aby wykonawca posiadający doświadczenie i kadrę doświadczoną w projektach tego rodzaju - niekoniecznie realizowanych na terenie EOG - mógł się ubiegać o udzielenie zamówienia.

Dokonany przez zamawiającego w kontrolowanym postępowaniu opis sposobu oceny spełniania warunku posiadania wiedzy, doświadczenia oraz osób zdolnych do wykonania zamówienia należy uznać za nieproporcjonalny i ograniczający konkurencję, ponieważ ograniczył krąg potencjalnych wykonawców tylko do tych, którzy mieli doświadczenie i osoby doświadczone w realizacji konkretnych projektów na terenie EOG, mimo że inni wykonawcy byłiby w stanie świadczyć te usługi, gdyż dla zapewnienia zgodności ze szczególnymi wymaganiami dotyczącymi pomocy publicznej wystarczy zapoznać się z odpowiednimi regulacjami w tym zakresie i zastosować je podczas realizacji zamówienia. Tym samym ww. opis warunku udziału w kontrolowanym postępowaniu ograniczył dostęp do zamówienia potencjalnym wykonawcom, którzy posiadają odpowiednią kadrę oraz wiedzę z zakresu zasad obowiązujących na terenie EOG, w tym udzielania pomocy publicznej (regulacje są ogólnodostępne), a nie mogą wykazać się zrealizowaniem usług na terenie EOG czy osobami, które wykonały tego typu usługi/projekty.

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

Wobec powyższego powyższym opisem sposobu oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu zawartym w ogłoszeniu o zamówieniu oraz § 6 pkt 1 ppkt 2 i 3 SIWZ zamawiający naruszył art. 22 ust. 4 ustawy w zw. z art. 7 ust. 1 ustawy.

Przykład 4 (KU/23/10) – stan prawny sprzed nowelizacji (wszcęcie postępowania: listopad 2009 r.):

Warunki udziału w niniejszym postępowaniu dotyczące doświadczenia wykonawcy zostały ostatecznie sformułowane przez zamawiającego zmianami dokonanymi w dniu 20 listopada 2009 r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej nr 2009/S 226 – 323471) oraz w dniu 24 listopada 2009 r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej nr 2009/S 230-329452), tj. wykonawca miał wykazać, że:

1) W okresie ostatnich pięciu lat przed dniem wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy - w tym okresie - wykonał należycie co najmniej jedno zamówienie, w którym przedmiot obejmował realizację robót budowlano-montażowych na obiektach zaliczanych w myśl załącznika do ustawy z dnia z dnia 7.7.1994 r. Prawo budowlane do: Kategorii IV o współczynniku wielkości obiektu 1.0 oraz Kategorii XVIII o współczynniku wielkości obiektu 2.5 oraz Kategorii XXV o współczynnik wielkości obiektu 2.0 oraz Kategorii XXII o współczynnik wielkości obiektu 1,5 oraz roboty budowlano-montażowe miały wartość łącznie nie mniejszą niż 60 000 000 PLN lub równowartość w innych walutach;

2) W okresie ostatnich pięciu lat przed dniem wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy - w tym okresie –wykonał należycie co najmniej jedno zamówienie, w którym przedmiot obejmował wykonanie robót budowlano-montażowych na obiektach zaliczanych w myśl załącznika do ustawy z dnia z dnia 7.7.1994 r. Prawo budowlane do: Kategorii XVII o współczynniku wielkości obiektu 2.5 oraz Kategorii XXVI współczynniku wielkości obiektu 2.0 oraz roboty budowlano-montażowe wykonywane były na obiekcie wpisanym do rejestru zabytków i miały wartość łącznie nie mniejszą niż 90 000 000 PLN lub równowartość w innych walutach.

W proteście z dnia 24 listopada 2009 r. wykonawca I. sp. z o.o. zarzucał zamawiającemu nieprecyzyjne sformułowanie warunków udziału w postępowaniu w ww. zakresie, które pozostawia zamawiającemu pole do uznaniowej interpretacji spełniania ich przez wykonawców. Protestujący wskazywał, że powstają wątpliwości czy np. intencją

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

zamawiającego w zakresie opisu warunków udziału jest oczekiwanie wykazania w ofercie robót budowlano – montażowych w zakresie określonych kategorii w ramach jednej umowy, czy też zamawiający dopuszcza możliwość łączenia obiektów w ramach różnych umów.

Podobne zarzuty zgłaszał wykonawca W. S.A. w proteście z dnia 24 listopada 2009 r. stwierdzając, że użycie między współczynnikami spójnika „oraz” oznacza, iż cechy te wykonawca musi wykazać łącznie (musi wykazać wykonanie robót na obiektach należących do wszystkich kategorii z załącznika). Protestujący wskazał na wątpliwości, czy zamawiający wymaga wykazania się jedną inwestycją obejmującą jeden obiekt spełniający wszystkie te cechy, czy jedną inwestycją obejmującą więcej niż jeden obiekt, tak by wszystkie cechy były wykazane w ramach inwestycji, czy wreszcie wykazania się dowolną liczbą inwestycji, tak jedynie, by wszystkie cechy (określone przez odesłanie do wszystkich kategorii z załącznika do ustawy rozumianych łącznie) były spełniane. Jednocześnie protestujący wskazał, że w jego ocenie niezasadnym byłoby wymaganie od wykonawców, aby wykazywali się wykonaniem jednej inwestycji (tym bardziej zaś jednego obiektu) spełniającej wszystkie postawione przez zamawiającego w warunku wymogi.

W odpowiedzi na protest wykonawcy W. S.A. zamawiający wyjaśnił, że z treści siwz wynika, iż spełnienie warunku nastąpi, gdy wykonawca wykaże się należytem wykonaniem co najmniej jednego zamówienia, którego przedmiotem były określone roboty na obiektach, dalej zaś wskazane zostało, jakie to są obiekty. Zdaniem zamawiającego sformułowanie „łącznie” użyte w końcowej części wskazuje też jednoznacznie, że sumowanie możemy odnieść do wartości robót budowlano – montażowych. Zgodnie z rozstrzygnięciem tego protestu, nie może zatem budzić wątpliwości fakt, że wykonawca nie może się legitymować doświadczeniem z jednego obiektu, także z tego względu, że warunek dotyczy zamówienia (jednego) = inwestycji, a w ramach jednego zamówienia mogło być kilka obiektów. Z powyższego wynika, że zamawiający rozumiał jedno zamówienie jako jedną inwestycję.

W związku z powyższym, nie można uznać, że żądanie wykonania po jednej z robót wymienionej w każdej kategorii w ramach jednej inwestycji jest warunkiem koniecznym do weryfikacji zdolności wykonawcy do realizacji niniejszego zamówienia. Należy zauważyć, że wykonawca, który wykonałby te roboty w ramach kilku inwestycji również byłby w stanie prawidłowo wykonać to zamówienie. Powyższe twierdzenie jest uzasadnione tym bardziej, że są to roboty (np. w warunku pierwszym: kategoria XXII – place składowe, postojowe, elementy dróg, parkingi, kategoria IV – elementy dróg publicznych i kolejowych dróg szynowych, czy w warunku drugim: kategoria XVII- budynki handlu, gastronomii i usług, kategoria XXVI – sieci elektroenergetyczne, telekomunikacyjne, gazowe, ciepłownicze,

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

wodociągowe, kanalizacyjne oraz rurociągi przesyłowe), które częstokroć są realizowane jako oddzielne inwestycje na rynku.

Dodatkowo należy zauważyć, że żądając wykazania każdej z robót wymienionych w danych kategoriach w ramach jednej inwestycji, zamawiający wykluczył możliwość spełnienia każdego z ww. dwóch warunków przez podmioty składające wspólną ofertę. Fakt, że roboty z danych kategorii miały być wykonywane w ramach jednej inwestycji, nie pozwalał bowiem na wykazanie każdej z tych robót lub kilku z nich odrębnie przez różnych członków konsorcjum. W ten sposób zamawiający dopuścił jedynie spełnienie każdego z ww. 2 warunków oddzielnie przez członków konsorcjum, ale już nie pozwalał na spełnienie każdego z nich (tj. robót wchodzących w skład każdego z nich) łącznie przez kilku konsorcjantów. Nawet bowiem w przypadku możliwości wykazania doświadczenia w tych robotach przez wiele firm, nie mogłyby one wspólnie wykazać, że roboty te były wykonywane w ramach jednego zamówienia (jednej inwestycji).

W świetle wyżej opisanego stanu faktycznego należy wskazać, że podstawowymi zasadami obowiązującymi w systemie zamówień publicznych są wyrażone w art. 7 ust. 1 ustawy Pzp zasady uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców. Zasady te sprowadzają się do zapewnienia jak najszerszego dostępu wykonawców do ubiegania się o udzielenie zamówienia. W związku z tym, zamawiający przygotowując i prowadząc postępowanie, powinien dążyć do realizacji ww. zasad, unikając w ten sposób wszelkich działań mogących skutkować ograniczeniem dostępu do postępowania. Zauważyć należy, że szczególnie istotnym momentem procedury z punktu widzenia możliwości naruszenia powyższych zasad jest formułowanie warunków udziału w postępowaniu. W ten sposób bowiem zamawiający wyznacza pewien zakres decydując o tym, jakie podmioty będą mogły ubiegać się o zamówienie, a dla których droga ta będzie zamknięta. Jak podkreśla się w orzecznictwie warunki udziału w postępowaniu muszą być określone przez zamawiającego w sposób jednoznaczny, nie budzący wątpliwości (np. wyrok z dnia 9 grudnia 2008 r., sygn. akt KIO/UZP 1368/08).

Art. 22 ust. 2 ustawy Pzp bezpośrednio wskazuje, że zamawiający nie może określać warunków udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia w sposób, który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję. Taka natomiast sytuacja może mieć miejsce, gdy warunki zostaną określone na tyle rygorystycznie, że nie można ich uzasadnić potrzebami zamawiającego. W konsekwencji, sytuacja taka może doprowadzić do ograniczenia kręgu wykonawców mogących wykonać zamówienie. Tym samym, warunki stawiane przez zamawiającego potencjalnym wykonawcom powinny być odpowiednie do przedmiotu

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

zamówienia publicznego i jego wartości. Zamawiający formułując warunki udziału w postępowaniu musi mieć pewność, że nie spowoduje to ograniczenia dostępu do zamówienia wykonawcom, którzy byliby w stanie wykonać zamówienie. Innymi słowy podmiotowe warunki udziału w postępowaniu muszą być uzasadnione wartością, charakterystyką, zakresem, czy też stopniem złożoności przedmiotu zamówienia i nie mogą naruszać podstawowych zasad udzielania zamówień.

W przedmiotowym postępowaniu zamawiający poprzez postawienie wymagania wykazania się doświadczeniem w ramach jednego zamówienia (jednej inwestycji), naruszył dyspozycję art. 22 ust. 2 oraz art. 7 ust. 1 ustawy Pzp. Sposób określenia przez zamawiającego warunków udziału w postępowaniu miał wpływ na krąg zainteresowanych uczestnictwem w postępowaniu wykonawców, o czym świadczy rezygnacja wykonawców podnoszących ww. kwestie w protestach z ubiegania się o udzielenie zamówienia oraz fakt, że ostatecznie została złożona tylko jedna oferta (z ceną 324.137.529,35 zł przy wartości szacunkowej zamówienia – 186.000.000 zł).

Do wyniku ww. kontroli zamawiający wniósł zastrzeżenia, które nie zostały uwzględnione przez Prezesa Urzędu.

Wnosząc zastrzeżenia do wyniku kontroli zamawiający powołał się na orzecznictwo Krajowej Izby Odwoławczej, zgodnie z którym za warunek naruszający uczciwą konkurencję uznawane jest wymaganie udokumentowania doświadczenia przez wykazanie robót budowlanych, dostaw lub usług odpowiadających przedmiotowi zamówienia (tożsamy, identyczny). Zamawiający argumentuje, że w powyższym stanie faktycznym tego rodzaju naruszenie nie miało miejsca, ponieważ nie wymagał wykazania się przez wykonawców robotami tożsamymi z przedmiotem zamówienia, ale sformułował warunki udziału w sposób rodzajowo odpowiadający przedmiotowi zamówienia, poprzez odesłanie w postawionym warunku do wybranych kategorii obiektów występujących i opisanych w przedmiocie zamówienia. Zamawiający podkreśla, że zastosowane przez niego odesłanie do wybranych kategorii obiektów pozwala wykonawcom legitymować się doświadczeniem wobec jednego z obiektów należących do tej samej kategorii, niekoniecznie zaś takim samym jak ujęty w opisie przedmiotu zamówienia.

W odniesieniu do zarzutu uniemożliwienia wykazania się przez wykonawców doświadczeniem w realizacji wymaganych robót w ramach kilku umów zamawiający powołuje się na wyrok KIO z dnia 22 sierpnia 2008 r. (sygn. KIO/UZP 818/08, 819/08),

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

zgodnie z którym „dopuszczenie możliwości sumowania wartości usług, realizowanych w wyniku zawarcia różnych umów oznaczałoby sprowadzenie warunku wykazania posiadanego doświadczenia do wykazania, że wykonawca świadczył w okresie trzyletnim przed dniem wszczęcia postępowania usługi odpowiadające rodzajowo przedmiotowi zamówienia i w tym okresie uzyskał z tego tytułu wynagrodzenie, co najmniej równe wartości granicznej, żądanej przez Zamawiającego w danym postępowaniu o zamówienie publiczne. Bez znaczenia pozostawałaby skala poszczególnych usług, jak i początkowa data wykonywania usługi”. Zamawiający przyznaje, że z zasady na rynku mamy do czynienia z zamówieniami opiewającymi na „jednorodny” zakres prac, jednak jego zdaniem suma takich doświadczeń nie jest adekwatną miarą dla osiągnięcia celu, dla którego warunek został postawiony, tzn. racjonalnego zapewnienia, a nie tylko uprawdopodobnienia wykonania zamówienia. Zdaniem Zamawiającego wykonawca, który byłby w stanie wykazać się wykonaniem robót wymienionych w wymaganych kategoriach w ramach różnych inwestycji, nie dawałby rękojmi prawidłowego wykonania zamówienia. Zamawiający podnosi również, że z uwagi na złożoność architektoniczną przedmiotu zamówienia, stanowiącego zbiór kilku obiektów, sformułowany przez niego w powyższy sposób warunek jest w pełni uzasadniony. Doświadczenie w realizacji każdego z takich obiektów oddzielnie, bez niezmiernie istotnych w tym przypadku wzajemnych zależności występujących w czasie realizacji inwestycji zamawiający uznaje za niewystarczające.

Zamawiający podnosi, że chcąc maksymalnie rozszerzyć krąg potencjalnych wykonawców, wymagał legitymowania się doświadczeniem z wykonawstwa po jednym elemencie z każdej wymaganej kategorii, które jego zdaniem wskazują na istotne i mierzalne cechy doświadczenia wykonawcy z realizacji obiektów podobnych z przedmiotem zamówienia.

Ponadto Zamawiający powołał orzecznictwo KIO, zgodnie z którym członek konsorcjum może wykazać doświadczenie w zakresie robót realizowanych przez całe konsorcjum. W związku z powyższym, zdaniem Zamawiającego, nieprawdziwy jest wniosek zawarty w Informacji o wyniku kontroli, że różnych kategorii robót wchodzących w zakres jednej inwestycji nie mogliby oddzielnie wykazać wykonawcy składający ofertę wspólnie.

Zamawiający stwierdził też w zastrzeżeniach, że fakt złożenia jednej oferty w postępowaniu, wynikał z krótkiego terminu realizacji inwestycji, nie zaś z nadmiernych warunków udziału w postępowaniu oraz, że różnica między ceną oferty a wartością szacunkową zamówienia (odpowiednio: ponad 324 mln zł i 186 mln zł), spowodowana była niedoszacowaniem wartości zamówienia przed etapem składania pytań przez wykonawców.

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

Zamawiający wskazał także, że omawiany warunek udziału w postępowaniu był przedmiotem rozstrzygnięcia KIO na skutek odwołania wniesionego przez W. S.A.

Odnosząc się do powyższego należy zauważyć, że twierdzenie Zamawiającego, iż wykonawca, który zsumowałby doświadczenie zdobyte w ramach kilku inwestycji nie dawałby rękojmi właściwego wykonania zamówienia, nie zostało poparte żadnymi dowodami. Powołany przez Zamawiającego wyrok Krajowej Izby Odwoławczej został wydany na gruncie odmiennego stanu faktycznego niż dotyczący przedmiotowego postępowania. Dotyczył on bowiem postępowania, w którym przedmiotem były usługi powszechnie dostępne, powtarzające się okresowo, o małym stopniu złożoności, jakimi są usługi sprzątania. Ponadto, jak wskazano w uzasadnieniu powoływanego orzeczenia, w siwz nie zostało sprecyzowane jaki zakres i przeznaczenie zamawiający będzie uznawał za "zbliżone" do zakresu i przeznaczenia zamówienia, a ponadto Zamawiający nie przewidział także w treści siwz, podania przez wykonawców powierzchni objętych sprzątaniem w ramach uprzednio realizowanych usług. Tak więc w postępowaniu, którego dotyczyło wskazane przez Zamawiającego orzeczenie wartość usług była jedynym kryterium weryfikacji spełniana przez wykonawców warunku doświadczenia i zsumowanie wartości kilku czy kilkunastu usług mogłoby faktycznie uniemożliwić właściwą ocenę spełniania warunku doświadczenia. Stan faktyczny z wyżej powołanego wyroku KIO w żadnym stopniu nie odzwierciedla jednak stanu faktycznego postępowania objętego kontrolą uprzednią i nie może uzasadniać kwestionowanego warunku udziału w postępowaniu.

W odniesieniu do powyższego nie można również uznać za słuszne podnoszone przez Zamawiającego zastrzeżenia dotyczące stwierdzonego w toku kontroli utrudnienia przez ww. warunek ubiegania się o udzielenie zamówienia przez członków konsorcjum. Zamawiający twierdzi, że podmioty takie będą znajdowały się w korzystniejszej sytuacji, co wynika z istoty konsorcjum i sposobu badania spełniania warunku odnoszącego się do doświadczenia względem konsorcjum czy też doświadczenia uzyskanego w ramach konsorcjum. Zamawiający powołuje tu orzecznictwo dotyczące możliwości wykazania się przez wykonawcę doświadczeniem zdobytym w ramach konsorcjum. Należy jednak zauważyć, że możliwość taka nie ma znaczenia w przedmiotowej sprawie. W Informacji o wyniku kontroli stwierdzono bowiem, że fakt wykonania różnych rodzajowo robót w ramach jednego zamówienia (inwestycji) nie pozwala na wykazanie tych robót oddzielnie przez członków konsorcjum składających wspólną ofertę. Argumentacja Zamawiającego i przywołanie orzecznictwa KIO nie zmienia więc faktu, że nawet firma wykazująca doświadczenie zdobyte

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

w ramach konsorcjum, ale w zakresie tylko części robót składających się na dany warunek, nie będzie w stanie spełnić tego warunku składając ofertę wspólną z inną firmą mogącą wykazać pozostałe roboty składające się na ten warunek, ponieważ roboty te nie będą zrealizowane w ramach jednego zamówienia (inwestycji) – jak żądał tego Zamawiający. Tym samym nawet wykazanie doświadczenia zdobytego w ramach konsorcjum, jeżeli nie obejmowało ono wszystkich rodzajów robót w ramach jednego zamówienia, nie umożliwiło wykonawcom w niniejszym postępowaniu spełnienia każdego z warunków łącznie poprzez złożenie oferty wspólnej. Dlatego też argumentacja Zamawiającego w tym zakresie nie ma wpływu na wnioski zawarte w Informacji o wyniku kontroli.

Należy tutaj podkreślić, że zgodnie ze stanowiskiem KIO, zaprezentowanym m.in. w wyroku z dnia 18 stycznia 2008 r. (sygn. KIO/UZP 86/07) „oczywistym jest, że wykonawcy wspólnie ubiegający się o udzielenie zamówienia winni być względem siebie komplementarni. Celem art. 23 ust. 1 p.z.p. jest zatem umożliwienie grupie wykonawców połączenia ich potencjału technicznego, ludzkiego, ekonomicznego i finansowego w sytuacji, gdy każdy z osobna nie spełnia warunków udziału w postępowaniu określonych przez zamawiającego. W orzecznictwie i piśmiennictwie co do zasady przyjmuje się, że warunki określone w art. 22 ust. 1 pkt 2 i 3 p.z.p. mogą spełniać wspólnie wszyscy wykonawcy wspólnie ubiegający się o udzielenie zamówienia (suma potencjałów wszystkich wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia)". W powyższym stanie faktycznym komplementarność doświadczenia wykonawców jest trudna do osiągnięcia, ponieważ ogranicza się jedynie do możliwości wykazania spełniania każdego z warunków oddzielnie przez członków konsorcjum, nie dopuszcza natomiast sumowania ich doświadczeń w celu łącznego spełnienia każdego z nich.

W tym miejscu należy podkreślić, że tak sformułowany warunek eliminuje z postępowania o udzielenie zamówienia nawet doświadczonych wykonawców, mogących wykazać się realizacją złożonych inwestycji, których zakres obejmował np. 3 spośród 4 wymaganych przez zamawiającego kategorii, uniemożliwiając im ubieganie się o udzielenie zamówienia zarówno samodzielnie, jak i w ramach konsorcjum. O powyższym świadczy fakt, iż na rynku całej Unii Europejskiej tylko dwie firmy działając w ramach konsorcjum były w stanie spełnić postawione warunki i złożyć w niniejszym postępowaniu jedyną ofertę.

Należy przy tym zauważyć, że treść przepisu art. 22 ust. 2 ustawy Pzp wskazuje, iż dla naruszenia ustanowionego w powyższej normie zakazu wystarczające jest jedynie takie działanie zamawiającego, które mogłoby naruszać zasadę uczciwej konkurencji, niekoniecznie zaś godzić w nią bezpośrednio. Teza ta znajduje potwierdzenie m.in. w wyroku

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

z dnia 4 sierpnia 2008 r. (sygn. akt KIO/UZP 749/08), w którym Izba stwierdza ponadto, że zachowanie uczciwej konkurencji jest badane pod kątem kręgu podmiotów mogących wziąć udział w postępowaniu, a wykonawcy zdolni do wykonania zamówienia nie powinni być eliminowani z postępowania na etapie oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu.

Fakt złożenia jednej oferty w postępowaniu, w świetle wniesionych protestów i znacznie większej liczby ofert w innych postępowaniach na roboty budowlane ogłoszonych w ostatnim okresie, świadczy o naruszeniu przez Zamawiającego uczciwej konkurencji.

W odniesieniu do argumentu Zamawiającego, że stawiany warunek był przedmiotem orzeczenia KIO, zapadłym w wyniku wniesienia odwołania przez W. S.A. (wyrok z dnia 4 stycznia 2010 r., sygn. akt KIO/UZP 1846/09), w którym KIO oddaliła zarzuty odwołującego się, należy zauważyć, że zarzuty zawarte w odwołaniu W. S.A. nie dotyczyły konkretnie kwestii żądania wykazania się wykonaniem różnych robót w ramach jednej inwestycji, zatem orzeczenie KIO nie dotyczyło kwestii podnoszonych w Informacji o wyniku kontroli uprzedniej.

Nie sposób również zgodzić się z twierdzeniem Zamawiającego, że to nie warunki udziału w postępowaniu miały wpływ na krąg oferentów i złożenie oferty tylko przez jednego wykonawcę, ale termin wykonania zamówienia, który został sztywno określony w związku z tym, że projekt ten ma bezpośredni związek z Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej UEFA – EURO 2012, jest zatem inwestycją priorytetową i wykonawcy muszą być przygotowani na terminowe wykonanie prac. Argument ten nie znajduje potwierdzenia w stanie faktycznym sprawy, ponieważ zarzut dotyczący wskazanego przez Zamawiającego terminu wykonania zamówienia nie był przedmiotem żadnego z wnoszonych protestów. Warunki udziału w postępowaniu były natomiast przedmiotem protestów wykonawców, w tym także w zakresie dotyczącym konieczności wykazania różnych robót w ramach jednego zamówienia.

Odnosząc się do kolejnego argumentu Zamawiającego, że porównywanie wartości szacunkowej i wartości oferty jest niemiarodajne, ponieważ wartość szacunkową zamówienia podaje się bez podatku od towarów i usług, a ponadto wartość zamówienia szacowana przed wszczęciem postępowania nie uwzględniała wniesionych w trakcie postępowania uwag samych wykonawców, jak i podmiotów, z którymi projekt był uzgadniany, w tym konserwatora zabytków, należy zauważyć, co następuje:

Zamawiający ustalił wartość szacunkową na 186.000.000 zł, zaś jedyna złożona oferta opiewała na 324.776.200,00 zł. (w wyniku poprawienia omyłek - 324.137.529,35 zł.). Zamawiający wskazuje, że w wyniku pytań wykonawców i uzgodnień miał świadomość, że

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

wartość szacunkowa zamówienie będzie wyższa. W takiej sytuacji jednak kwota na sfinansowanie zamówienia, podana w dniu otwarcia ofert, czyli już po etapie pytań i uzgodnień, również powinna być odpowiednio wyższa. Tymczasem kwota na sfinansowanie zamówienia podana przez Zamawiającego bezpośrednio przed otwarciem ofert (226.920.000,00 zł), a zatem z uwzględnieniem wszystkich niezbędnych zmian, w dalszym ciągu jest znacząco niższa od ceny wybranej oferty. Świadczyć to może o wykorzystaniu przez wykonawcę niewielkiej konkurencji, ze względu na warunki udziału w postępowaniu. Należy tu zauważyć, że podstawowym celem postępowania o udzielenie zamówienia jest wybór oferty najkorzystniejszej ekonomicznie. Biorąc pod uwagę, że w przedmiotowym postępowaniu złożona została jedna oferta, której cena zmusiła Zamawiającego do zwiększenia kwoty przeznaczonej na sfinansowanie ww. zamówienia (o ok. 30%) można mieć wątpliwości czy cel ten został w pełni osiągnięty.

Uchwałą KIO/KU 21/10 z dnia 1 kwietnia 2010 r. Krajowa Izba Odwoławcza nie uwzględniła zastrzeżeń do opisanego powyżej wyniku kontroli.

Przykład 5 (KU/54/10) – stan prawny sprzed nowelizacji (wszcęcie postępowania: lipiec 2009 r.):

Jednym z warunków określonych przez zamawiającego w niniejszym postępowaniu była konieczność osiągnięcia w okresie ostatnich 3 lat (2006, 2007, 2008), a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie, łącznego przychodu netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, stanowiących roboty budowlane sklasyfikowane w sekcji F w dziale 45 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług, ujętej w załączniku do Rozporządzenia w sprawie PKWiU lub odpowiadającej sekcji ujętej w Nomenklaturze Działalności we Wspólnocie Europejskiej (NACE) bądź Klasyfikacji Produktów wg Rodzajów Działalności (CPA), nie mniejszy niż 200.000.000,00 zł. (dla zadania 1), 400.000.000,00 zł (dla zadania 2). Na potwierdzenie spełniania tego warunku wykonawcy przedstawić mieli sprawozdanie finansowe albo inne dokumenty określające obroty oraz zobowiązania i należności (w przypadku wykonawców niezobowiązanych do sporządzania sprawozdania finansowego), potwierdzające wysokość osiągniętego przychodu w latach 2006, 2007, 2008.

W toku kontroli, Prezes Urzędu Zamówień Publicznych zwrócił się do zamawiającego z prośbą o wyjaśnienie, w jaki sposób ze sprawozdań finansowych wykonawców zamawiający odczytywał przychód netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów zawartych w

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

sekcji F, dziale 45 PKWiU (z jakich konkretnie pozycji i skąd zamawiający wiedział, że te pozycje w sprawozdaniach finansowych dotyczą wyłącznie przychodu ze sprzedaży tych konkretnych robót). W odpowiedzi, zamawiający udzielił wyjaśnienia, że dokumentem wyjściowym do wyliczenia tego przychodu był „rachunek zysków i strat” za poszczególne lata obrotowe – pozycja „przychody netto ze sprzedaży produktów i usług”. Dodał, że informacje dotyczące struktury rzeczowej sprzedaży znajdują się również na różnych poziomach szczegółowości, w pozostałych częściach sprawozdania finansowego, tj. we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego, w dodatkowych informacjach i objaśnieniach, w notach księgowych, w sprawozdaniach zarządu oraz w załączonych raportach z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta. Jednocześnie, zamawiający dodał, że w przypadku sprawozdań 6 wykonawców „nie można było ustalić potrzebnych danych, wówczas zamawiający wzywał wykonawców do złożenia stosownych wyjaśnień w trybie art. 26 ust. 4”.

Analizując niniejszy stan faktyczny, należy zauważyć, że dokumenty jakich zażądał zamawiający na potwierdzenie spełnienia przedmiotowego warunku, tj. sprawozdanie finansowe albo inne dokumenty określające obroty oraz zobowiązania i należności, nie muszą w swej treści zawierać informacji dotyczących przychodu ze sprzedaży ww. konkretnych robót. Należy jednocześnie zwrócić uwagę, że w niniejszym postępowaniu zamawiający wezwał sześciu wykonawców do złożenia wyjaśnień w zakresie spełnienia powyższego warunku, gdyż z dokumentów załączonych do ofert przez nich złożonych informacje te nie wynikały.

Z powyższego wynika, że warunek postawiony przez zamawiającego sformułowany był w sposób nie pozwalający na jednoznaczną ocenę jego spełnienia przez wykonawców, z uwagi na to, iż dokumenty jakich zamawiający może żądać zgodnie z *Rozporządzeniem w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane (Dz. U. z 2006 r., nr 87, poz. 605 ze zm.)*, nie zawierają odpowiednich informacji (w zakresie przedmiotowego warunku). Należy przy tym zwrócić uwagę na cel żądania dokumentów w postępowaniu – potwierdzenie opisanego przez zamawiającego warunku znajdowania się przez wykonawcę w sytuacji ekonomicznej i finansowej zapewniającej wykonanie zamówienia. Warunek zaś powinien być opisany jasno i precyzyjnie, tak aby weryfikacja jego spełnienia odbywała się w sposób obiektywny. Niedopuszczalna jest sytuacja, w której zamawiający formułuje warunek, którego spełnienia nie można zweryfikować na podstawie dokumentów wymienionych w ww. rozporządzenia. Tym samym, warunek nie może być opisany w sposób wywołujący niepewność co do jego

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

spełniania przez wykonawców, ze względu na to, że w żądanych przez zamawiającego dokumentach (tu w sprawozdaniu finansowym) wymaganych przez zamawiającego informacji nie zawiera się. W takich bowiem okolicznościach, ocena spełniania tego warunku byłaby uznaniowa.

Rozważając treść przedmiotowego warunku w kontekście problemu jego weryfikacji w oparciu o żądane dokumenty, należy zauważyć, że określany przez zamawiającego opis warunków udziału w postępowaniu jest rozwinięciem warunków ogólnie sformułowanych w art. 22 ust. 1 ustawy Pzp. Ustawodawca dał zamawiającemu możliwość swobodnego (co rzecz jasna nie oznacza dowolnego, naruszającego ramy uczciwej konkurencji) wyrażenia oczekiwań w stosunku do wykonawców w okolicznościach konkretnego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Zgodnie z art. 22 ust. 2 ustawy pzp, zamawiający nie może określać warunków udziału w postępowaniu w sposób, który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję. Zamawiający zatem wszczynając postępowanie, dokonać powinien konkretyzacji ogólnych warunków art. 22 ust. 1 w sposób, który pozwoli mu dokonać obiektywnej klasyfikacji wykonawców – dopuścić do postępowania tych, którzy spełniają oczekiwania zamawiającego i wyeliminować wykonawców nie spełniających tych oczekiwań. Należy podkreślić, że aby klasyfikacja ta przebiegała w warunkach obiektywnych z zachowaniem uczciwej konkurencji, konieczne jest żądanie załączenia do oferty dokumentów, z których jednoznacznie wynikają informacje potwierdzające spełnianie postawionego warunku. W przeciwnym razie, nie jest możliwe obiektywne stwierdzenie, czy wykonawcy spełniają warunek czy też nie.

W przedmiotowym postępowaniu zamawiający zwrócił się do 6 wykonawców o wskazanie ich przychodu ze sprzedaży ww. robót, w wyniku czego część wykonawców udzieliła odpowiedzi wskazujących na konkretne kwoty, natomiast wykonawca B. dodatkowo wyjaśnił z jakich pozycji sprawozdania wyliczył wymagany przychód. W konsekwencji zamawiający nie zaakceptował wyjaśnień wykonawcy B. i wykluczył go z postępowania. Należy przy tym zauważyć, że zamawiający opierając się na ogólnych wyjaśnieniach innych wykonawców nie mógł mieć pewności, czy oni również nie brali pod uwagę kwot z pozycji sprawozdania, które nie dotyczyły przychodu ze sprzedaży wymaganych przez zamawiającego robót. Sytuacja ta potwierdza, że sposób opisanie przez zamawiającego ww. warunku w świetle dokumentów, których zamawiający mógł żądać od wykonawców, był nieprecyzyjny i umożliwiał subiektywną ocenę wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu.

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

Reasumując, zamawiający poprzez opisanie warunku udziału w postępowaniu w sposób niepozwalający na jego weryfikację w oparciu o żądane dokumenty, naruszył art. 22 ust. 2 i art. 7 ust. 1 ustawy pzp w zw. z § 2 ust. 3 pkt 1 *rozporządzenia*.

Do wyniku ww. kontroli zamawiający wniósł zastrzeżenia, które nie zostały uwzględnione przez Prezesa Urzędu.

Uchwałą KIO/KU 44/10 z dnia 22 czerwca 2010 r. Krajowa Izba Odwoławcza nie uwzględniła zastrzeżeń do powyższego naruszenia.

Przykład 6 (KU/58/10) – stan prawny sprzed nowelizacji (wszcęcie postępowania: czerwiec 2009 r.):

Przedmiotem niniejszego postępowania jest dostawa 24 sztuk tramwajów przegubowych napędzanych silnikami prądu zmiennego. Zamawiający w SIWZ wymagał, aby w celu potwierdzenia posiadania niezbędnej wiedzy i doświadczenia wykonawcy wykazali, że w okresie ostatnich trzech lat przed dniem wszczęcia postępowania, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy - w tym okresie należycie wykonali dostawy co najmniej 24 sztuk tramwajów przegubowych, napędzanych silnikami prądu zmiennego.

Zgodnie z treścią art. 22 ust. 2 w związku z art. 7 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych, zamawiający nie może określać warunków udziału w postępowaniu w sposób, który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję. Innymi słowy podmiotowe warunki udziału w postępowaniu muszą być uzasadnione wartością zamówienia, charakterystyką, zakresem, stopniem złożoności lub warunkami realizacji zamówienia. Określone przez zamawiającego warunki powinny mieć na celu jedynie ustalenie zdolności określonego podmiotu do wykonania zamówienia, nie mogą natomiast prowadzić do nieuzasadnionej dyskryminacji wykonawców. Określenie warunków udziału w postępowaniu przez zamawiającego, co do zasady nie może prowadzić do wykluczenia uczestnictwa w postępowaniu wykonawców, którzy byliby w stanie wykonać zamówienie. Należy przy tym zauważyć, że art. 22 ust. 1 pkt 2 ustawy Pzp stanowi, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wykonawcy, którzy m.in. posiadają niezbędną wiedzę i doświadczenie. Użyte przez Ustawodawcę sformułowanie oznacza, że dostęp do zamówienia powinni mieć zapewniony wszyscy wykonawcy, którzy spełniają podstawowe wymogi potrzebne do prawidłowego

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

wykonania zamówienia, niekoniecznie zaś wymogi wygórowane, tj. takie, których spełnienie nie jest konieczne do wykazania zdolności do realizacji zamówienia.

Nie bez znaczenia jest także fakt, iż niniejsze zamówienie będzie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej. Oznacza to, że przedmiotowy warunek udziału w postępowaniu należy interpretować również przez pryzmat praktyki wypracowanej przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości na gruncie stosowania prawa UE. Przykładowo wskazać można orzeczenie ETS z dnia 4 grudnia 2003 r. w sprawie C-448/01 *EVN AG I Wienstrom GmbH*, gdzie zostało stwierdzone, że postawienie zbyt wygórowanego warunku udziału w postępowaniu może faworyzować duże przedsiębiorstwa, dyskryminując mniejszych dostawców, którzy mogliby z powodzeniem wykonać zamówienie. Takie ograniczenie kręgu wykonawców dopuszczonych do wzięcia udziału w postępowaniu może natomiast skutkować udaremnieniem realizacji celu dyrektyw wspólnotowych w dziedzinie zamówień publicznych, jakim jest otwarcie rynku zamówień na konkurencję.

Nie można uznać, że postawiony w przedmiotowym postępowaniu warunek wykazania doświadczenia w zakresie należycie zrealizowanych dostaw co najmniej 24 sztuk tramwajów przegubowych, został określony na poziomie niezbędnym do prawidłowego wykonania zamówienia. Przede wszystkim nie można przyjąć, że do wykonania zamówienia polegającego na dostawie 24 ww. pojazdów, jest niezbędnym posiadanie doświadczenia w zakresie dostarczenia co najmniej takiej samej liczby tych pojazdów. Nie można bowiem wykluczyć, że wykonawca mający doświadczenie w dostarczeniu mniejszej liczby tego rodzaju pojazdów, byłby również w stanie wykonać przedmiotowe zamówienie. Istota rzeczy sprowadza się bowiem do technicznej wiedzy i umiejętności wykonania takich pojazdów oraz organizacyjnej zdolności ich dostarczenia. Te czynniki natomiast nie są zależne od ilości dotychczas wykonanych pojazdów, gdyż można je wykazać już po jednorazowej realizacji i dostawie wymaganego pojazdu. Tym samym dla wykazania zdolności do wykonania zamówienia w zakresie dostawy 24 pojazdów, nie jest niezbędne posiadanie wiedzy i doświadczenia w realizacji również co najmniej 24 takich pojazdów.

Podobne stanowisko zostało zawarte w zapadłym w niniejszym postępowaniu wyroku Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 26 sierpnia 2009 r. (Sygn. akt KIO/UZP 1053/09). Wprawdzie odwołujący nie podniósł zarzutu dotyczącego liczby wymaganych tramwajów w opisie warunku doświadczenia niemniej jednak KIO w uzasadnieniu wyroku dodała, że „niezasadne jest postawienie warunku udziału – równego wykazaniem zrealizowanych dostaw, na poziomie ilości tramwajów, odpowiadających ściśle przedmiotowi zamówienia (24 sztuki), którego to zarzutu, ostatecznie przy formułowaniu swoich żądań, odwołujący nie

podtrzymał. Świadczy to w ocenie Izby o wymaganiu wykazania doświadczenia tożsamego, a nie odpowiadającego swoim rodzajem i zakresem przedmiotowi zamówienia. Wykonawca, który wykonał np. 20 wagonów, zdolny będzie wykonać je zarówno w ilości 24 sztuk. Ponadto, skoro ilość zrealizowanych dostaw stanowi element oceny, a wykonawca legitymujący się większą ilością dostarczonych tramwajów, otrzyma stosowną punktację, zwiększając tym samym swoje szanse zakwalifikowania się do etapu zaproszenia do złożenia oferty, to w ten sposób wymienione kryterium uwzględnienia ilości udokumentowanych dostaw, zostało uwzględnione”.

Stawianie zatem wymogu, aby wykonawca wykonał w przeszłości co najmniej taką samą liczbę dostaw, jak przy udzielanym zamówieniu, nie służy w istocie potwierdzeniu spełniania warunku wiedzy i doświadczenia, lecz potwierdzeniu tego, czy potencjał techniczny i kadrowy wykonawcy gwarantuje realizację przedmiotowego zamówienia. W tym celu zaś zamawiający powinien żądać innych dokumentów, jak choćby dotyczących liczby pracowników, kwalifikacji kadry, czy sprzętu, jakim dysponują wykonawcy, itp. Powyższe jest szczególnie istotne w przypadku udzielania zamówień publicznych o charakterze niestandardowym, a z takim właśnie mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie.

Wobec powyższego, wymóg wykazania się doświadczeniem w zakresie realizacji co najmniej 24 sztuk tramwajów przegubowych jak w udzielanym zamówieniu, należy uznać za warunek nadmierny, który mógł ograniczyć dostęp do zamówienia potencjalnym wykonawcom. Wymóg taki zatem stanowi naruszenie art. 22 ust. 2 i art. 7 ust. 1 ustawy Pzp.

Do ww. naruszenia zamawiający wniósł zastrzeżenia, które nie zostały uwzględnione przez Prezesa Urzędu.

Uchwałą KIO/KU 39/10 z dnia 4 czerwca 2010 r. Krajowa Izba Odwoławcza nie uwzględniła zastrzeżeń do powyższego naruszenia.

Przykład 7 (KND/35/10) - stan prawny sprzed nowelizacji (wszcęcie postępowania: lipiec 2009 r.):

Przedmiotem niniejszego zamówienia jest zagospodarowanie terenu przy Szpitalu Powiatowym w G. w ramach realizowanej inwestycji pn. ZOZ w G. – rozbudowa Szpitala Rejonowego w G. Wartość szacunkowa zamówienia została ustalona przez zamawiającego na kwotę 3 432 581,20 zł. Jak wynika z ogłoszenia o zamówieniu oraz SIWZ zamawiający

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

wymagał, aby wykonawca ubiegający się o udzielenie zamówienia wykazał, iż wykonał minimum dwa obiekty szpitalne o wartości co najmniej 10 000 000,00 zł każdy.

W wyjaśnieniach w odpowiedzi na prośbę o ustosunkowanie się do zarzutu naruszenia przepisów ustawy poprzez określenie warunku udziału w postępowaniu w zakresie doświadczenia wykonawcy, tj. żądanie wykazaniem się wykonaniem minimum dwóch obiektów szpitalnych o wartości co najmniej 10 000 000,00 zł każdy, który mógł ograniczać uczciwą konkurencję zamawiający wyjaśnił, że ww. warunek ustalony został na poziomie minimalnych kwot płaconych za wykonanie tego rodzaju robót budowlanych (tj. na podstawie wartości modernizowanych nowo budowanych obiektów szpitalnych, których kwoty wynosiły ponad 10 000 000,00 zł) oraz wartości inwestycji zlecanej do wykonania. Ponadto, zamawiający zaznaczył, iż wziął pod uwagę minimalną wartość prac modernizacyjnych potencjalnych obiektów szpitalnych. W opinii zamawiającego wykazanie się takimi robotami dawało największą gwarancję i pewność, że dana inwestycja będzie wykonana prawidłowo, w wyznaczonym czasie i zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie szczególnymi przepisami. Zamawiający wskazał, że poprzez powyższy warunek nie ograniczał kręgu potencjalnych wykonawców zdolnych do wykonania zamówienia, lecz chciał uzyskać pewność, że dana inwestycja zostanie sprawnie i niezwykle szybko wykonana. Zamawiający jednocześnie podkreślił, że potencjalni wykonawcy, którzy uważaliby, że są w stanie wykonać zamówienie, a nie spełnialiby wymogów postawionych w SIWZ mieli możliwość skorzystania z przysługujących im środków ochrony prawnej. Jednakże, jak wskazał zamawiający żaden z potencjalnych wykonawców nie wniósł protestu ani pytań co do warunków udziału w postępowaniu. Reasumując, zamawiający podkreślił, że przyjęte rozwiązania sprawdziły się w praktyce, co potwierdza należyte i terminowe wykonanie umowy i osiągnięcie zakładanych w niej rezultatów.

Zgodnie z treścią art. 22 ust. 2 w związku z art. 7 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych, zamawiający nie może określać warunków udziału w postępowaniu w sposób, który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję. Innymi słowy podmiotowe warunki udziału w postępowaniu muszą być uzasadnione wartością zamówienia, charakterystyką, zakresem, stopniem złożoności lub warunkami realizacji zamówienia. Określone przez zamawiającego warunki powinny mieć na celu jedynie ustalenie zdolności określonego podmiotu do wykonania zamówienia, nie mogą natomiast prowadzić do nieuzasadnionej dyskryminacji wykonawców. Określenie warunków udziału w postępowaniu przez zamawiającego, co do

zasady nie może prowadzić do wykluczenia uczestnictwa w postępowaniu wykonawców, którzy byliby w stanie wykonać zamówienie. Należy przy tym zauważyć, że art. 22 ust. 1 pkt 2 ustawy Pzp stanowi, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wykonawcy, którzy m.in. posiadają niezbędną wiedzę i doświadczenie. Użyte przez Ustawodawcę sformułowanie oznacza, że dostęp do zamówienia powinni mieć zapewniony wszyscy wykonawcy, którzy spełniają podstawowe wymogi potrzebne do prawidłowego wykonania zamówienia, nie zaś wyłącznie ci wykonawcy, którzy spełniają wymogi wygórowane, tj. takie, których spełnienie nie jest konieczne do wykazania zdolności do realizacji zamówienia. Przy formułowaniu warunków udziału w postępowaniu w tym zakresie istotne jest funkcjonalne powiązanie tych warunków z obiektywną możliwością realizacji postawionego przed potencjalnymi wykonawcami zamówienia. Potwierdza to wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 12 marca 2009 r. (sygn. akt KIO/UZP 235/09), w którym stwierdzono, że: *„Stawiane przez zamawiającego warunki udziału w postępowaniu winny być proporcjonalne, adekwatne do przedmiotu zamówienia, nie mogą w drodze nadmiernych wymagań z góry eliminować z udziału w postępowaniu niektórych wykonawców, a także nie mogą stawiać w uprzywilejowanej pozycji niektórych z nich”*. Precyzując warunki udziału w postępowaniu zamawiający powinien opierać się na obiektywnych i miarodajnych przesłankach, tak aby do udziału w postępowaniu dopuszczeni byli wykonawcy zdolni do wykonania zamówienia i jednocześnie określenie warunków nie doprowadziło do nieuzasadnionego ograniczenia konkurencji. Zatem określając warunki udziału w postępowaniu, zamawiający jest ściśle związany przedmiotem i wartością zamówienia. Innymi słowy, warunki te powinny być formułowane w granicach, jakie wyznacza przedmiot (zakres) świadczenia wykonawcy zawarty w umowie w sprawie zamówienia publicznego.

Analizując przedmiotową sprawę należy mieć na uwadze fakt, iż wartość szacunkowa przedmiotowego zamówienia określona została na kwotę 3 432 581,20 zł, tj. prawie trzykrotnie mniejszą od wartości tylko jednego z dwóch obiektów których wykonaniem miał się wykazać wykonawca ubiegający się o udzielenie zamówienia. Ponadto, wskazać należy, że bez wątpliwości pozostaje okoliczność, że na rynku działa wiele podmiotów realizujących roboty budowlane w przedmiotowym zakresie, zatem fakt, iż przedmiotowym zamówieniem zainteresowanie wykazał tylko jeden wykonawca, przemawia za okolicznością, że wymagania postawione przez zamawiającego zostały sformułowane w sposób nieprawidłowy i wygórowany. Jednocześnie, zauważyć należy, że wymóg wykazania się wykonaniem dwóch obiektów szpitalnych jest nieadekwatny do przedmiotu zamówienia, który miał na celu wykonanie robót polegających na zagospodarowaniu terenu przy Szpitalu, a nie jego budowę.

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

Tym samym wymagania postawione przez zamawiającego w zakresie doświadczenia w realizacji dwóch obiektów szpitalnych o wartości co najmniej 10 000 000,00 zł każdy, przy wartości szacunkowej zamówienia określonej na kwotę 3 432 581,20 zł należy uznać za nieproporcjonalne do wartości szacunkowej zamówienia oraz nieadekwatne do przedmiotu zamówienia. Wymagania takie, w sposób nieuzasadniony, mogły ograniczyć dostęp do przedmiotowego zamówienia wykonawcom, którzy nie wykonali robót budowlanych o wartości wymaganej przez zamawiającego, jednakże również byłiby w stanie wykonać przedmiotowe zamówienie. W konsekwencji powyższe działanie zamawiającego stanowi naruszenie art. 22 ust. 2 oraz art. 7 ust. 1 ustawy Pzp.

ORZECZNICTWO W ZAKRESIE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Bieżące orzecznictwo Krajowej Izby Odwoławczej i Sądów Okręgowych

Wyrok KIO z dnia 10 listopada 2010 r., sygn. akt: KIO 2380/10 dotyczący wezwania do uzupełnienia dokumentów na podstawie art. 26 ust. 3 ustawy Prawo zamówień publicznych.

„Bezspornym jest, iż dokumenty, których dotyczy spór stanowią tzw. dokumenty podmiotowe, do których zastosowanie znajduje przepis art. 26 ust. 3 Pzp oraz rozporządzenie. Jak wynika z przywołanego przepisu Pzp zamawiający wzywając wykonawców, którzy nie złożyli wymaganych przez zamawiającego oświadczeń lub dokumentów lub złożyli je z błędami, zobowiązany jest wyznaczyć termin do ich złożenia. Natomiast forma dokumentów przedkładanych w celu potwierdzania spełniania warunków udziału w postępowaniu została określona w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 25 ust. 2 Pzp delegującego uprawnienie do określenia form, w jakich dokumenty te mają być składane, na Prezesa Rady Ministrów. Brzmienie § 6 ust. 1 rozporządzenia jednoznacznie wskazuje, iż dokumenty i oświadczenia w nim wymienione należy składać w oryginale lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem przez wykonawcę. To wymaganie co do formy dokumentów i oświadczeń zostało przez zamawiającego powtórzone w skierowanym do odwołującego wezwaniu z dnia 12 października 2010 r. Ustosunkowując się do zarzutów odwołania należy zatem wskazać na dwa aspekty sprawy: po pierwsze – wymaganą formę dokumentu przekazywanego zamawiającemu w wyniku wezwania w trybie art. 26 ust. 3 Pzp, po drugie - termin, w którym dokument w określonej formie należało złożyć. Izba podziela pogląd zamawiającego, nie kwestionowany przez odwołującego w toku postępowania odwoławczego, iż wymagane dokumenty odwołujący zobowiązany był przedłożyć zamawiającemu w formie określonej w rozporządzeniu oraz w wezwaniu z dnia 12 października 2010 r., tj. w oryginale bądź poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii. Pozostaje do rozstrzygnięcia, czy na gruncie badanej sprawy niezbędnym było złożenie u zamawiającego kwestionowanych dokumentów i oświadczeń w formie oryginału/potwierdzonej za zgodność z oryginałem kopii w terminie wskazanym w wezwaniu z dnia 12 października 2010 r., tj. do dnia 18 października 2010 r. Oceniając prawidłowość działań zamawiającego w tej kwestii przede wszystkim należy uwzględnić treść pkt. VI.3.7

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

ogłoszenia o zamówieniu regulującego sposób porozumiewania się zamawiającego i wykonawców dopuszczającego przekazywanie oświadczeń, wniosków, zawiadomień oraz informacji m.in. faksem, w którym wprost zamawiający postanowił, że oryginał przekazanej treści powinien być przesłany pocztą w dniu nadania faksu. Zważywszy powyższe stwierdzić trzeba, iż odwołujący – biorąc pod uwagę zarówno wytyczne co do formy przedkładanych dokumentów zawarte w rozporządzeniu, jak i w wezwaniu z dnia 12 października 2010 r. – był uprawniony do przyjęcia, iż zamawiający uzna za dochowanie terminu przekazanie mu do dnia 18 października 2010 r. dokumentów za pośrednictwem faksu z jednoczesnym przesłaniem tych dokumentów – jak zostało dopuszczone w ogłoszeniu – pocztą (kurierem). W świetle wyrażonych w art. 7 ust. 1 Pzp zasad równego traktowania wykonawców i uczciwej konkurencji działania zamawiającego nie mogą wykonawców wprowadzać w błąd. Wykonawcy powinni mieć pewność, iż postępując zgodnie z wytycznymi zamawiającego, także wyartykułowanymi w ogłoszeniu, nie zostaną narażeni na niekorzystne dla siebie konsekwencje, co przesądziło w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy o uwzględnieniu odwołania przez Izbę. Należy jednocześnie podkreślić, iż dla dokonanej przez Izbę oceny irrelevantne prawnie pozostaje brzmienie art. 27 ust. 5 Pzp formułującego szczególne reguły rządzące informowaniem o złożeniu wniosku. Jest to przepis szczególny pozwalający uznać wniosek za złożony terminie, jeżeli przed upływem terminu składania wniosków został on wysłany w formie pisemnej i zamawiający otrzymał go nie później niż w terminie 7 dni od dnia upływu terminu składania wniosków. Podnieść trzeba, iż ustawodawca wskazał maksymalny termin, w którym wniosek musi dotrzeć w formie pisemnej do zamawiającego oraz, co nie mniej istotne, komentowany przepis ma charakter regulacji szczególnej, co każe go interpretować w sposób ścisły. Wykładnia rozszerzająca, czy – jak postuluje odwołujący – analogiczne zastosowanie powołanego przepisu do uzupełniania dokumentów na podstawie art. 26 ust. 3 Pzp nie jest w tym przypadku dopuszczalne w świetle obowiązujących reguł wykładni i stosowania prawa”.

[pełny tekst orzeczenia](#)

Wyrok KIO z dnia 17 listopada 2010 r., sygn. akt: KIO 2396/10 dotyczący braku interesu prawnego po stornie odwołującego z uwagi na niezabezpieczenie w sposób należyty oferty wadium.

„Izba ustaliła, iż w świetle przepisu art. 179 ust. 1 ustawy Pzp, odwołującemu w przedmiotowym postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego nie przysługiwało prawo wniesienia w dniu 2 listopada 2010 r. odwołania. Izba wskazuje, że

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

zgodnie z powołanym przepisem środka ochrony prawnej przysługują wykonawcy, jeżeli ma on lub miał interes w uzyskaniu danego zamówienia oraz poniósł lub może ponieść szkodę w wyniku naruszenia przez zamawiającego przepisów ustawy Pzp. Dla przyznania zatem odwołującemu prawa do wniesienia odwołania konieczne jest, aby odwołujący wykazał, iż łącznie spełnione zostały dwie przesłanki uznania jego prawa do wnoszenia odwołania, tj. odwołujący zobowiązany jest wykazać, iż ma lub miał interes w uzyskaniu danego zamówienia, a jednocześnie, iż poniósł lub może ponieść szkodę w wyniku naruszenia przez zamawiającego przepisów ustawy. Izba stoi na stanowisku, iż wypełnienie obu przesłanek uznania prawa wykonawcy do wniesienia środków ochrony prawnej jest zobowiązana badać z urzędu. (...) Izba uznała, iż analiza (...) treści gwarancji uzasadnia tezę, iż odwołujący nie wypełnił ciężącego na nim obowiązku zabezpieczenia w sposób należyty, poprzez wadium w formie gwarancji złożonej przez siebie oferty. Izba uznała, że w treści tejże gwarancji gwarant nie wskazał wszystkich okoliczności zatrzymania wadium, które zostały wskazane przez zamawiającego w pkt. 8.14. SIWZ, co oznacza, że oferta nie została prawidłowo zabezpieczona. W ocenie Izby ocena postanowień dokumentu wadialnego może opierać się wyłącznie na jego literalnym brzemieniu i to z treści dokumentu gwarancyjnego powinien wynikać nie budzący wątpliwości interpretacyjnych katalog przesłanek zatrzymania wadium. Treść gwarancji bankowej złożonej przez odwołującego wraz z ofertą w przedmiotowym postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego nie zawiera katalogu przesłanek zatrzymania wadium, który nie budziłby wątpliwości interpretacyjnych. Z jednej bowiem strony gwarant odwołuje się do przepisu art. 46 ust. 5 ustawy Pzp, z drugiej strony ewidentnie modyfikuje w sposób przekreślający tożsamość znaczeniową przesłankę dotyczącą niemożności podpisania umowy. Izba stoi na stanowisku, że kwestia zamiany sformułowania „z przyczyn leżących po stronie wykonawcy” na sformułowanie „z winy leżącej po stronie zlecniodawcy” ma znaczenie kluczowe i przesądza o konieczności uznania, że w treści gwarancji doszło do ograniczenia zakresu zabezpieczenia zamawiającego. Odwołanie się w gwarancji do art. 46 ust. 5 ustawy Pzp z jednoczesnym wskazaniem, jaką treść przypisuje gwarant temu przepisowi nie pozwala przyjąć, że gwarant podjął zobowiązanie na wypadek innej przesłanki niż wprost przez niego opisana, poprzez sformułowanie „nie można było podpisać umowy o zamówienie publiczne z winy leżącej po stronie zlecniodawcy”. Izba podziela pogląd, iż z przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych nie wynika obowiązek przenoszenia do treści gwarancji treści przepisów art. 46 ust. 4a i 5, a w konsekwencji, że wystarczającym jest odwołanie się do wskazanych przepisów ustawy. Jednak w przypadku gwarancji złożonej przez odwołującego nie mamy do czynienia z sytuacją, w której gwarant

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

odwołuje się do odpowiedniego przepisu ustawy i poprzestaje na takim odwołaniu, co pozwoliłoby takiemu odwołaniu przypisać znaczenie wynikające z brzmienia przepisu, ale przypisuje mu własne, ograniczające odpowiedzialność gwaranta znaczenie. Ograniczenie to wynika z różnicy pomiędzy pojęciem „wina” a pojęciem „przyczyny leżące po stronie wykonawcy”. Jak wskazywano już w orzecznictwie Krajowej Izby Odwoławczej „przyczyny leżące po stronie wykonawcy” nie muszą być zawsze przez niego zawinione, pojęcie „przyczyny leżące po stronie wykonawcy” jest pojęciem szerszym niż pojęcie „wina”, gdyż przyczyny te nie muszą wynikać z winy wykonawcy, ale mogą być również wynikiem działań osób trzecich. Złożenie nieprawidłowej gwarancji oznacza, że wadium nie zostało wniesione i stanowi to, w ocenie Izby, realizację przepisu art. 24 ust. 2 pkt 2 ustawy Pzp, a tym samym rodzi po stronie zamawiającego obowiązek wykluczenia odwołującego z postępowania o udzielenie zamówienia i odrzucenia złożonej przez niego oferty. W konsekwencji oferta ta nie może być przedmiotem badania i oceny przez zamawiającego. Dlatego też Izba, dokonując oceny na chwilę wnoszenia odwołania, uznała, iż odwołujący nie ma interesu w uzyskaniu danego zamówienia oraz nie poniósł i nie mógł ponieść szkody w wyniku naruszenia przez zamawiającego przepisów ustawy Pzp. Izba stoi na stanowisku, powstrzymując się jednocześnie od oceny zasadności podnoszonych przez odwołującego zarzutów, iż nawet gdyby przyjąć, iż powołane zarzuty były zasadne, a tym samym uznać, że zamawiający naruszył swym postępowaniem przepisy ustawy Pzp, to i tak odwołujący swoim działaniem spowodował, iż takie zachowanie zamawiającego nie może wyrządzić mu szkody. Poprzez wniesienie wadium w sposób wadliwy spowodował bowiem, iż po stronie zamawiającego zrodził się obowiązek wykluczenia go z postępowania. Sam zatem odwołujący przyczynił się do utraty przez siebie interesu w uzyskaniu danego zamówienia w postępowaniu o udzielenie zamówienia, którego dotyczy odwołanie.”

[pełny tekst orzeczenia](#)

Postanowienie KIO z dnia 17 listopada 2010 r., sygn. akt: KIO 2411/10 dotyczące odrzucenia odwołania wniesionego przez podmiot nieuprawniony oraz wzywania do uzupełnienia braków formalnych odwołania na podstawie art. 187 ust. 3 oraz ust. 7 ustawy Prawo zamówień publicznych.

„W przedmiotowej sprawie odwoławczej odwołanie w imieniu Asseco Systems S.A. z siedzibą w Warszawie zostało podpisane przez Pana Grzegorza C. Do odwołania dołączono dla wskazanej osoby pełnomocnictwo z dnia 28 września 2010 r. upoważniające Grzegorza C. do

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

reprezentowania i podpisywania w imieniu wskazanej spółki wszelkich dokumentów, jednakże w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na „Współpracę z Polskimi Liniami LOT w projekcie wdrożenia standardu PCO DSS” dla Zamawiającego, którym są Polskie Linie Lotnicze LOT S.A. z siedzibą w Warszawie. Jednocześnie też w treści odwołania, w ramach wymienionych do odwołania załączników, wskazano, iż oryginał pełnomocnictwa znajduje się w postępowaniu w ofercie. Po okazaniu przez Zamawiającego w toku posiedzenia niejawnego z udziałem stron i uczestników postępowania oryginału oferty Odwołującego złożonej w niniejszym postępowaniu stwierdzono, że na str. 55 tej oferty zawarte jest pełnomocnictwo z dnia 22 czerwca 2010 r., udzielone przez dwóch członków zarządu Asseco Systems S.A., uprawnionych do łącznej reprezentacji Odwołującego dla Pana Grzegorza C. Pełnomocnictwo to upoważnia wskazaną osobę do: „(...) reprezentowania Spółki w zakresie złożenia, negocjowania i podpisania oferty oraz podpisywania dokumentów za zgodność z oryginałem w postępowaniu na „Wdrożenie systemów: usług katalogowych, poczty elektronicznej i monitorowania, w strukturach systemów informatycznych NFZ i opieka serwisowa przez okres 12 miesięcy, rozpoczynający się od dnia podpisania protokołu odbioru kończącego Etap II projektu” dla Narodowy Fundusz Zdrowia Centrala ul. Grójecka 186, 02-390 Warszawa.” W treści pełnomocnictwa dodatkowo wskazano, że jest ono ważne do dnia zakończenia ww. postępowania. Izba stwierdziła, że załączone do oferty pełnomocnictwo zawiera w swej treści ograniczony katalog czynności, do dokonywania których Pan Grzegorz C. był upoważniony w toku niniejszego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przez firmę Asseco Systems S.A. Były to enumeratywnie wymienione tam czynności:

- złożenia oferty,*
- negocjowania oferty,*
- podpisania oferty i*
- podpisywania dokumentów za zgodność z oryginałem.*

Wskazane pełnomocnictwo ma charakter zamknięty. Mocodawca udzielający go wskazał ściśle na konkretne czynności, które w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego może podejmować się Pan Grzegorz C. w imieniu i na rzecz Asseco Systems S.A. Odmienna interpretacja treści tegoż pełnomocnictwa - również w świetle art. 65 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny i uwzględniając moment udzielenia pełnomocnictwa (w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego) i jego dołączenie do treści oferty - byłaby nieuprawniona. Udzielone w tej mierze pełnomocnictwo w swej treści nie zawiera upoważnienia do składania środków ochrony prawnej. Idąc nawet o krok dalej stwierdzić

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

należy, że pełnomocnictwo to nie upoważnia do podejmowania wszystkich czynności w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (reprezentacji w całym postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego). Niezależnie zatem od tego, czy składanie środków ochrony prawnej, w tym w szczególności złożenie odwołania należy traktować jako czynność podejmowaną w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, czy też w związku z tym, że zgodnie z nową definicją postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zawartą w art. 7a ustawy Pzp postępowanie to kończy czynność wyboru oferty najkorzystniejszej zatem złożenie odwołania na tę czynność wymagałoby odrębnego umocowania - w niniejszej sprawie załączone do oferty pełnomocnictwo nie uprawniało do reprezentacji w toku całego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, tylko upoważniało do dokonywania ściśle określonych w tym pełnomocnictwie czynności. Jednocześnie też pełnomocnictwo, które zostało załączone do odwołania w żaden sposób jako nie dotyczące niniejszego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonego przez Narodowy Fundusz Zdrowia – nie upoważnia do złożenia odwołania przez Pana Grzegorza C. w imieniu Assceco Systems S.A. (...) W ocenie Izby przepis art. 187 ust. 3 ustawy Pzp oraz będący jego uzupełnieniem ust. 7 art. 187 ustawy Pzp – jako wyjątki od zasady – powinny być interpretowane ściśle. Jedynie zatem brak fizyczny pełnomocnictwa bądź innego dokumentu wskazującego na umocowanie osób dokonujących określonych czynności do działania w imieniu mocodawcy, mógłby stanowić podstawę do skierowania w tym zakresie wezwania do uzupełniania braku przez wykonawcę wnoszącego odwołanie. Nieprawidłowość pełnomocnictwa w zakresie umocowania określonej osoby (podmiotu) do wykonywania określonych czynności może natomiast stanowić podstawę formalnej oceny odwołania przez Izbę w trybie art. 189 ust. 2 ustawy Pzp, skutkującej uznaniem, że odwołanie zostało złożone przez podmiot nieuprawniony (art. 189 ust. 2 pkt 2 ustawy Pzp).”

[pełny tekst orzeczenia](#)

Wyrok KIO z dnia 17 listopada 2010 r., sygn. akt: KIO 2412/10 dotyczący posiadania przez odwołującego legitymacji do wniesienia odwołania na podstawie art. 179 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych.

„Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy Pzp, legitymacja do wniesienia odwołania przysługuje wykonawcy, uczestnikowi konkursu, bądź innemu podmiotowi, który wykaże łączne spełnienie następujących przesłanek: (1) posiada lub posiadał interes w uzyskaniu danego zamówienia, (2) poniósł lub może ponieść szkodę, (3) poniesiona lub ewentualna szkoda jest wynikiem

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

naruszenia przez zamawiającego przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych. Tym samym, legitymacja do wniesienia odwołania przysługuje podmiotowi, który wykaze, że posiada lub posiadał interes w uzyskaniu danego zamówienia oraz jednocześnie poniósł lub może ponieść szkodę, a poniesiona lub ewentualna szkoda jest wynikiem naruszenia przez zamawiającego przepisów ustawy Pzp. Zgodnie z brzmieniem art. 2 pkt. 11 Pzp, przez wykonawcę należy rozumieć osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która ubiega się o udzielenie zamówienia publicznego, złożyła ofertę lub zawarła umowę w sprawie zamówienia publicznego. Stosownie zatem do powyższego, należy uznać, iż odwołujący nie posiada statusu wykonawcy w przedmiotowym postępowaniu. Odwołujący nie ubiegał się o zamówienie, nie złożył oferty w postępowaniu (ani nie zawarł umowy w sprawie zamówienia), co stanowczo sam potwierdził zarówno w odwołaniu jak i w toku rozprawy. Nie można się zgodzić z twierdzeniem odwołującego, iż brak było podstaw do składania odwołania na wcześniejszym etapie postępowania, tj. wobec postanowień siwz. Odwołujący, wobec uznania, że nie jest w stanie sprostać wymaganiom specyfikacji, pomimo, że jest w stanie wykonać w sposób należyty dane zamówienie, mógł i powinien wnosić do zamawiającego o zmianę wymagań lub złożyć odwołanie. Odwołujący nie podjął takiej próby, co sam przyznał w odwołaniu, a wobec tego dobrowolnie zrezygnował z ubiegania się o zamówienie, czego dobitnym wyrazem było nie złożenie oferty. W ocenie Izby, odwołujący na etapie specyfikacji istotnych warunków zamówienia miał interes w uzyskaniu przedmiotowego zamówienia, który utracił w wyniku niezłożenia oferty. Wobec uznania, iż odwołujący nie posiada statusu „wykonawcy”, jako podmiot, który nie mieści się w definicji wykonawcy, o której mowa w art. 2 pkt 11 Pzp powinien być zakwalifikowany jako „inny podmiot”, o którym mowa w art. 179 ust. 1 Pzp. Stosownie do brzmienia tego przepisu, „inny podmiot” musi także spełniać wszystkie przesłanki, o których mowa w tym przepisie. Pierwsza z ww. przesłanek wskazująca, że legitymacja do wniesienia środka ochrony prawnej służy tylko takiemu podmiotowi, który wykaze interes w uzyskaniu zamówienia, nie może zostać spełniona przez wykazanie posiadania interesu, rozumianego jako zainteresowanie w rozstrzygnięciu, które nie może być poparte normą prawa materialnego. Odwołujący musi dowieść, iż posiada obiektywną, tj. wynikającą z rzeczywistej utraty możliwości uzyskania zamówienia, lub ubiegania się o udzielenie zamówienia, potrzebę uzyskania określonego rozstrzygnięcia wniesionego środka ochrony prawnej. Jak wynika z brzmienia analizowanego przepisu, interes w uzyskaniu zamówienia dotyczyć musi „danego” zamówienia, a zatem konkretnego postępowania, w którym środek ochrony prawnej jest wnoszony, które ma doprowadzić do zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego. Podmiot wnoszący

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

odwołanie, nie może powoływać się na interes hipotetyczny, odnoszący się do innego przewidywanego w przyszłości zamówienia. Zgodnie z definicją zamówienia publicznego zawartą w art. 2 pkt 13 Pzp, przez zamówienie publiczne należy rozumieć umowy odpłatne zawierane między zamawiającym a wykonawcą, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane. Podkreślić zatem należy, że zamówienie publiczne (umowa) posiada określone cechy (w szczególności elementy istotne), które są niepowtarzalne, zostały określone w specyfikacji istotnych warunków zamówienia oraz są ściśle związane z prowadzonym postępowaniem o udzielenie danego zamówienia. Dlatego zamówienia nie można identyfikować wyłącznie przez tożsamość przedmiotu zamówienia. Podkreślić należy, że każde zamówienie jest realizowane w innych warunkach rynkowych, nawet w niewielkim odstępnie czasowym i nosi indywidualne cechy wynikające z danej sytuacji i aktualnych potrzeb zamawiającego. Nie można wykluczyć także sytuacji, iż w przypadku unieważnienia danego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, kolejne postępowanie w sprawie zamówienia na ten sam przedmiot zamówienia nie zostanie w ogóle wszczęte. Art. 179 ust. 1 Pzp wymaga także, aby łącznie z interesem w uzyskaniu danego zamówienia odwołujący wykazał, że poniósł lub może ponieść szkodę. Szkada może być rozumiana zarówno jako strata (szkada majątkowa) albo krzywda (szkada niemajątkowa). Zauważyć należy, iż utrata możliwości uzyskania zamówienia ma głównie charakter ekonomiczny, a zatem szkoda zasadniczo przyjmuje charakter szkody majątkowej. Ponadto, szkoda musi być wynikiem naruszenia przez zamawiającego przepisów ustawy Pzp. Oznacza to, że wykazywana przez odwołującego szkoda musi pozostawać w adekwatnym związku przyczynowym z naruszeniem przez zamawiającego przepisów ustawy Pzp. Odwołujący musi zatem wykazać, że zamawiający dokonał albo zaniechał dokonania określonej czynności wbrew przepisom ustawy Pzp, czego normalnym następstwem, w okolicznościach danej sprawy, jest poniesienie lub możliwość poniesienia szkody przez wnoszącego odwołanie. Wskazać, należy, że konsekwencją braku złożenia oferty przez odwołującego, w ustalonych w sprawie okolicznościach, jest brak interesu w uzyskaniu przedmiotowego zamówienia. Tym samym odwołujący nie ma możliwości skutecznego podważania czynności zamawiającego, jakie zostały podjęte w toku postępowania na etapie oceny ofert i wyboru oferty najkorzystniejszej. Brak jest podstawy do uznania, iż w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy Pzp, wskazanych w odwołaniu, odwołujący może mieć jakąkolwiek szansę na uzyskanie przedmiotowego zamówienia. W tej sytuacji kwestionowanie w szczególności decyzji wyboru najkorzystniejszej oferty, należy uznać za działanie nieuprawnione, niemające uzasadnienia i oparcia w przepisach ustawy Pzp. Izba

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

uznała, że odwołujący nie wykazał także, iż wypełnia łącznie dalsze przesłanki, konieczne dla uzyskania legitymacji do wniesienia odwołania, tj. faktu poniesienia szkody lub też możliwości jej poniesienia wraz z okolicznością, iż szkoda jest wynikiem naruszenia przez zamawiającego przepisów ustawy Pzp wskazanych w odwołaniu. Wobec nie złożenia oferty odwołujący nie ma możliwości wykazania szkody, która nastąpiła lub może nastąpić na skutek naruszenia przez zamawiającego w przedmiotowym postępowaniu przepisów ustawy Pzp. Szkoda, na którą powołuje się odwołujący, w postaci utraconych zysków, wobec nieuzyskania zamówienia oraz braku możliwości uzyskania referencji z ewentualnego wykonania zamówienia, co stawia odwołującego w gorszej pozycji w stosunku do wykonawcy T4B Sp. z o.o., jest wyłącznie konsekwencją samodzielnej decyzji odwołującego w przedmiocie nie ubiegania się o przedmiotowe zamówienie oraz braku udziału w postępowaniu przez nie złożenie oferty. Izba uznała, iż nie zachodzi jakikolwiek związek przyczynowy pomiędzy naruszeniem przez zamawiającego przepisów ustawy Pzp wskazanych w odwołaniu, a nieuzyskaniem przez odwołującego przedmiotowego zamówienia, które byłyby tego normalnym następstwem.”

[pełny tekst orzeczenia](#)

Wyrok KIO z dnia 19 listopada 2010 r., sygn. akt: KIO 2423/10 dotyczący potwierdzania spełniania warunków udziału w postępowaniu.

„Złożenie wykazu zrealizowanych robót budowlanych, usług lub dostaw, a w tym przypadku zrealizowanych wdrożeń, ma bowiem na celu potwierdzenie posiadania przez danego wykonawcę odpowiedniego doświadczenia. Do przedmiotowego wykazu załącza się dokumenty potwierdzające należyte wykonanie robót budowlanych, dostaw lub usług wskazanych w wykazie, przy czym treść załączonego dokumentu ma potwierdzać jedynie ich należyte wykonanie. To wykaz ma służyć ocenie spełnienia warunku udziału w postępowaniu. Natomiast treść referencji ma służyć jedynie ocenie w aspekcie należytego wykonania zamówienia. Tak więc stawianie jakichkolwiek dodatkowych wymagań, co do treści składanych dokumentów, mających potwierdzać należyte wykonanie wdrożeń wskazanych w wykazie, nie znajduje uzasadnienia w przepisach rozporządzenia w sprawie dokumentów. Z przedmiotowego rozporządzenia wynika jedynie wymóg, aby w treści dokumentów przedłożonych na potwierdzenie należytego wykonania wyspecyfikowanych w wykazie dostaw wskazano, iż zostały one wykonane należycie. Dokument taki nie musi więc wskazywać dokładnego zakresu, dat, wartości zamówienia, terminów realizacji itp. a jedynie ma

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

potwierdzać ich należyte wykonanie. Niemniej jednak musi się on odnosić do wskazanej w wykazie dostawy. Okoliczność, iż w treści listu referencyjnego złożonego przez konsorcjum WINUEL użyto sformułowania „SAP FI dla potrzeb HR” nie świadczy o tym, że faktycznie zakres referencyjnych wdrożeń był inny niż wymagany. Przedłożony list referencyjny potwierdza bowiem należyte wykonanie wskazanego wdrożenia, a zawarte w nim informacje świadczą o tym, iż są one spójne z informacjami zawartymi w wykazie wdrożeń i nie ma pomiędzy nimi sprzeczności. Tym samym podważanie doświadczenia jedynie w oparciu o okoliczność, że w treści referencji określone sformułowanie rodzi wątpliwości Odwołującego wobec braku jakichkolwiek dowodów, potwierdzających jego stanowisko jest nieuprawnione. Referencje nie służą bowiem do scharakteryzowania zamówienia, jak również nie są wystawiane na potrzeby konkretnego zamówienia. Dlatego też nieuprawnionym byłoby żądanie przedłożenia referencji o określonej treści, zwłaszcza w świetle przepisów obowiązującego prawa. Referencje nie służą bowiem potwierdzeniu spełniania warunku udziału w postępowaniu, ale potwierdzeniu należytego wykonania zamówienia.”

[pełny tekst orzeczenia](#)

Wyrok SO w Katowicach z 9 września 2010 r., sygn. akt: XIX Ga 371/10 dotyczący skargi na uchybienia terminu na wniesienie odwołania w przetargu nieograniczonym z aukcją elektroniczną.

[tekst orzeczenia](#)

Postanowienie SO w Gorzowie Wielkopolskim z 21 września 2010 r., sygn. akt: V Ca 226/10 dotyczące skargi na uchybienia terminu do wniesienia odwołania

[tekst orzeczenia](#)

Postanowienie SO w Katowicach z 14 października 2010 r., sygn. akt: XIX Gz 455/10 dotyczący odrzucenia zażalenia na postanowienie Krajowej Izby Odwoławczej o niedopuszczeniu do udziału w postępowaniu odwoławczym.

[tekst orzeczenia](#)

ANALIZY SYSTEMOWE

Biuletyn Informacyjny Urzędu Zamówień Publicznych
01.01.2010 – 30.11.2010

I. Rynek zamówień publicznych

Liczba opublikowanych ogłoszeń

Rodzaj ogłoszenia	Miejsce publikacji		RAZEM
	BZP	TED	
O zamówieniu	159 209	17 174	176 383
O udzieleniu zamówienia	167 238	17 100	184 338
O konkursie	129	41	170
O wynikach konkursu	103	53	156
O zmianie ogłoszenia	31 982	8 985*	40 967
O koncesji na usługi / roboty budowlane	5	48	53
O zamiarze zawarcia umowy	7 875	552	8 427
Informacyjne o planowanych zamówieniach	-	438	438
O profilu nabywcy	-	10	10
RAZEM	366 541	44 401	410 942

* - ogłoszenia dotyczące dodatkowych informacji, informacji o niekompletnej procedurze lub sprostowania

Postępowania wszczęte według rodzaju zamówienia

Rodzaj zamówienia	BZP	TED
Roboty budowlane	35,40%	6,81%
Dostawy	34,89%	53,83%
Usługi	29,71%	39,36%

Postępowania wszczęte według trybu postępowania

Tryb	BZP	TED
Przetarg nieograniczony	99,00%	95,24%
Przetarg ograniczony	0,56%	3,63%
Negocjacje z ogłoszeniem	0,12%	0,89%
Dialog konkurencyjny	0,04%	0,24%
Licytacja elektroniczna	0,28%	-

**Kryteria oceny ofert
(zamówienia powyżej 14 000 euro ale poniżej progów UE)**

Kryterium	Odsetek postępowań			
	roboty budowlane	dostawy	usługi	Ogółem
Cena jako jedyne kryterium	95%	91%	85%	91%
Cena i inne kryteria	5%	9%	15%	9%

**Postępowania, w których przewidziano zaliczkowanie
(zamówienia powyżej 14 000 euro ale poniżej progów UE)**

Rodzaj zamówienia	Liczba postępowań	Odsetek w ogólnej liczbie postępowań
Roboty budowlane	266	0,18%
Dostawy	145	0,09%
Usługi	268	0,18%
Razem	678	0,45%

**Postępowania, w których zamawiający zastrzegł, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy, u których ponad 50% zatrudnionych stanowią osoby niepełnosprawne
(zamówienia powyżej 14 000 euro, ale poniżej progów UE)**

Rodzaj zamówienia	Liczba postępowań	Odsetek w ogólnej liczbie postępowań
Roboty budowlane	188	0,13%
Dostawy	113	0,07%
Usługi	199	0,13%
Razem	500	0,33%

Zamówienia udzielone według rodzaju zamówienia

Rodzaj zamówienia	BZP	TED
Roboty budowlane	32,31%	5,96%
Dostawy	31,29%	49,26%
Usługi	36,40%	44,78%

Zamówienia udzielone według trybu postępowania

Tryb	BZP	TED
Przetarg nieograniczony	76,37%	82,99%
Przetarg ograniczony	0,42%	3,62%
Negocjacje z ogłoszeniem	0,11%	1,64%
Negocjacje bez ogłoszenia	0,27%	11,61%*
Dialog konkurencyjny	0,02%	0,14%
Wolna ręka	19,18%	-
Zapytanie o cenę	3,44%	nie ogłasza się
Licytacja elektroniczna	0,19%	nie ogłasza się

* - w tym wolna ręka

Wartość udzielonych zamówień*

Wartość zamówień	53,020 mld zł
-------------------------	----------------------

Rodzaj zamówienia	Struktura zamówień wg wartości
Roboty budowlane	71%
Dostawy	15%
Usługi	14%

* - wartość określono na podstawie danych z ogłoszeń o udzieleniu zamówienia opublikowanych w Biuletynie Zamówień Publicznych (dotyczących postępowań o wartości od 14.000 euro do progów UE)

**Cena oferty wybranej do wartości zamówienia
(zamówienia powyżej 14 000 euro ale poniżej progów UE)**

Rodzaj zamówienia	Odsetek
Roboty budowlane	90%
Dostawy	96%
Usługi	90%
Średnio	93%

**Ogłoszenia o zamówieniu z ogłoszeniami o udzieleniu zamówienia
(zamówienia powyżej 14 000 euro ale poniżej progów UE)**

Okres	Liczba ogłoszeń o zamówieniu	Liczba ogłoszeń o zamówieniu, w których opublikowano ogłoszenie o udzieleniu zamówienia	Odsetek
I kw. 2010	32 887	27 770	84,44%
II kw. 2010	44 524	36 443	81,85%

**Średnia liczba ofert składanych i odrzucanych
(zamówienia powyżej 14 000 euro ale poniżej progów UE)**

Rodzaj zamówienia	Liczba ofert	
	składanych	odrzucanych
Roboty budowlane	3,78	2,07
Dostawy	2,47	1,51
Usługi	2,61	1,69
Średnio	2,80	1,74

**Zamówienia udzielone według województw
(zamówienia powyżej 14 000 euro ale poniżej progów UE)**

Województwo	Odsetek liczby	Odsetek wartości
dolnośląskie	8%	8%
kujawsko-pomorskie	5%	5%

Informator Urzędu Zamówień Publicznych, grudzień 2010 r.

lubelskie	6%	6%
lubuskie	2%	3%
łódzkie	5%	5%
małopolskie	10%	9%
mazowieckie	17%	15%
opolskie	2%	3%
podkarpackie	6%	6%
podlaskie	3%	3%
pomorskie	6%	6%
śląskie	11%	10%
świętokrzyskie	3%	4%
warmińsko-mazurskie	4%	5%
wielkopolskie	8%	8%
zachodniopomorskie	5%	5%

**Średni czas trwania postępowań
(zamówienia powyżej 14 000 euro ale poniżej progów UE)**

Rodzaj zamówienia	2009	2010
Roboty budowlane	47 dni	40 dni
Dostawy	34 dni	33 dni
Usługi	34 dni	31 dni
Średnio	37 dni	34 dni

**Procentowa wartość udzielanych zamówień
według kategorii zamawiających
(zamówienia powyżej 14 000 euro ale poniżej progów UE)**

Kategorie zamawiających	% wartości
Administracja rządowa centralna	3,82%
Administracja rządowa terenowa	1,90%
Administracja samorządowa	59,63%
Instytucja ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego	5,78%
Organ kontroli państwowej lub ochrony prawa, sąd lub trybunał	0,63%
Uczelnie publiczne	4,20%
Podmiot prawa publicznego	0,16%
Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej	8,06%
Inny	15,83%

**Procent liczby udzielanych zamówień według kategorii zamawiających
(zamówienia powyżej 14 000 euro)**

Kategorie zamawiających	Udział
Administracja rządowa centralna	2,81%
Administracja rządowa terenowa	3,25%
Administracja samorządowa	45,75%
Instytucja ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego	4,90%
Organ kontroli państwowej lub ochrony prawa, sąd lub trybunał	0,93%
Uczelnie publiczne	7,21%
Podmiot prawa publicznego w tym Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej	13,55%
Zamawiający sektorowy	1,02%
Inny	20,58%

**Rodzaj udzielanych zamówień według kategorii zamawiających
(zamówienia powyżej 14 000 euro)**

Kategorie zamawiających	Udział procentowy		
	roboty budowlane	dostawy	usługi
Administracja rządowa centralna	20,21%	26,98%	52,81%
Administracja rządowa terenowa	20,12%	41,91%	37,97%
Administracja samorządowa	44,58%	13,81%	41,61%
Instytucja ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego	21,80%	43,31%	34,89%
Organ kontroli państwowej lub ochrony prawa, sąd lub trybunał	12,28%	45,38%	42,34%
Uczelnie publiczne	12,49%	49,34%	38,17%
Podmiot prawa publicznego w tym Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej	8,14%	72,78%	19,08%
Zamawiający sektorowy	5,62%	52,62%	41,76%
Inny	24,06%	39,05%	36,88%

**Struktura procentowa trybów udzielania zamówień
według kategorii zamawiających
(zamówienia powyżej 14 000 euro ale poniżej progów UE)**

Kategorie zamawiających	Tryb [%]							
	PN	PO	NO	NB	DK	WR	ZC	LE
Administracja rządowa centralna	68,46	0,38	0,08	0,33	0,05	25,74	4,54	0,41
Administracja rządowa terenowa	74,55	0,51	0,10	0,38	0,08	17,49	6,34	0,55
Administracja samorządowa	78,03	0,39	0,14	0,32	0,02	18,27	2,57	0,26
Instytucja ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego	75,12	0,55	0,19	0,12	0,02	19,30	4,58	0,12
Organ kontroli państwowej lub ochrony prawa, sąd lub trybunał	59,36	0,58	0,29	0,12	0,06	17,49	21,87	0,23
Uczelnie publiczne	63,34	0,23	0,05	0,15	0,03	31,13	5,01	0,06
Podmiot prawa publicznego	81,03	0,00	0,00	0,00	0,00	13,98	4,49	0,50
Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej	87,56	0,33	0,04	0,15	0,00	10,58	1,33	0,01
Inny	73,13	0,59	0,09	0,33	0,02	21,44	4,29	0,11

Liczba zamówień udzielonych polskim wykonawcom na rynkach innych państw członkowskich UE z uwzględnieniem wartości tych zamówień*

Państwo	Liczba kontraktów	Rodzaj zamówienia	Równowartość w EUR
Belgia	12	12 x usługi	8 814 300 EUR
Czechy	3	1 x dostawy 2 x usługi	5 859 128 EUR
Estonia	1	1 x dostawy	383 000 EUR
Finlandia	3	3 x usługi	3 000 000 EUR
Holandia	1	1 x dostawy	brak danych
Irlandia	1	1 x usługi	41 990 EUR
Luksemburg	3	3 x usługi	1 707 533 EUR
Łotwa	2	2 x usługi	313 423 EUR
Niemcy	2	2 x dostawy	445 257 EUR
Rumunia	4	3 x dostawy 1 x usługi	4 881 444 EUR
Szwecja	1	1 x usługi	brak danych
Wlk. Brytania	1	1 x usługi	brak danych
Włochy	1	1 x dostawy	22 884 531 EUR
Razem	35	9 x dostawy 26 x usługi	48 330 606 EUR

* - dane na podstawie ogłoszeń o udzieleniu zamówienia zamieszczonych w Dzienniku Urzędowym UE (strona internetowa TED)

Liczba zamówień udzielonych przez polskich zamawiających wykonawcom zagranicznym z uwzględnieniem wartości tych zamówień*

Państwo	Rodzaj zamówienia – liczba kontraktów, wartości kontraktów [w PLN]								Razem	
	roboty budowlane		dostawy		usługi		konkurs			
Australia			1	3 999 263					1	3 999 263
Austria	2	1 403 685 977	17	36 730 386	3	52 057 000	1	0	23	1 492 473 363
Belgia			6	56 421 194	2	9 022 970	1	80 000	9	65 524 164
Chiny					1	2 750 000			1	2 750 000
Czechy	6	1 136 361 195	11	24 117 099	14	39 464 426			31	1 199 942 720
Cypr			3	11 615 700					3	11 615 700
Dania			4	9 962 559					4	9 962 559
Finlandia			5	234 116 444					5	234 116 444
Francja	3	188 916 596	7	49 255 197	11	28 268 105			21	266 439 898
Grecja			1	204 093					1	204 093
Hiszpania	10	1 345 804 744			5	57 766 657	1	4 098	16	1 403 575 498
Holandia	1	2 861 388	21	70 071 468	7	228 577 953			29	301 510 809
Irlandia	3	3 484 817 479	1	1 650 000	3	2 328 319			7	3 488 795 798
Izrael					1	998 971			1	998 971
Japonia	1	139 500 000					1	38 390	2	139 538 390
Kanada			4	2 111 324	1	0			5	2 111 324
Litwa			3	3 592 992	5	4 351 286			8	7 944 278
Luksemburg					1	11 517 000	1	268 730	2	11 785 730
Macedonia	1	622 518 403							1	622 518 403
Niemcy	5	1 020 151 084	85	311 989 241	19	153 381 333	3	16 000	112	1 485 537 658
Norwegia			2	1 758 562	1	0			3	1 758 562
Portugalia	2	548 424 666			3	12 134 142			5	560 558 808
Rumunia			1	67 410					1	67 410
Słowacja	1	551 257 366	5	23 683 990					6	574 941 356
Szwajcaria			38	39 785 034	2	24 570 291			40	64 355 325
Szwecja			3	2 459 363	4	244 192 635			7	246 651 998
Ukraina			1	2 990 000	2	7 714 970			3	10 704 970
USA			10	19 899 779	12	33 235 687			22	53 135 466
Węgry					3	4 941 708			3	4 941 708
Wielka Brytania			10 7	35 526 527	14	111 213 445	1	0	122	146 739 972
Włochy	1	38 605 788	25	13 422 265	4	11 151 171			30	63 179 224
Razem	36	10 482 904 686	366	955 429 890	118	1 039 638 068	9	407 218	524	12 478 379 863

* - dane na podstawie ogłoszeń o udzieleniu zamówienia zamieszczonych w Dzienniku Urzędowym UE (strona internetowa TED)

II. KONTROLA UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Kontrole uprzednie

Kontrole	Liczba	
Wszczęte	241	
Zakończone	241	
Wyniki kontroli	Liczba	Struktura procentowa
Nie stosuje się ustawy	0	0%
Nie stwierdzono naruszeń	139	58%
Stwierdzono naruszenia	102	42%
w tym:		
	0	0%
zalecenie unieważnienia	18	18%
ponowna ocena	84	82%
uchybień formalne		

Kontrole doraźne

Kontrole	Liczba	
Wszczęte	123	
Zakończone	105	
Wyniki kontroli	Liczba	Struktura procentowa
Brak naruszeń	4	4%
Stwierdzono naruszenia	101	96%
W tym:		
zawiadomienie RDFP	39	39%

Kontrole doraźne zawiadomień
(kontrola wyboru trybu udzielenia zamówienia na podstawie
zawiadomień kierowanych do prezesa UZP w związku z art. 62 ust. 2 i
art. 67 ust. 2 ustawy Pzp)

Kontrole	Liczba	
Wszczęte	14	
Zakończone	23	
Wyniki kontroli	Liczba	Struktura procentowa
Nie stosuje się ustawy	0	0%
Nie stwierdzono naruszeń	5	22%
Stwierdzono naruszenia	18	78%
w tym:		
zalecenie unieważnienia postępowania	0	0%
uchybień formalne	2	11%
Zawiadomienie RDFP	4	22%

III. ŚRODKI OCHRONY PRAWNEJ

Liczba odwołań i sposób ich rozstrzygnięcia

	Liczba	
Wniesiono ogółem	2 591	
Brak wpisu	113	
Braki formalne	173	
Rozpatrzone ogółem	2 536	
Sposób rozpatrzenia	Liczba	Rozkład procentowy
Odrzucone	276	11%
Umorzone postępowanie	321	13%
Umorzone postępowanie – zarzuty uwzględnione przez zamawiającego	269	10%
Oddalone	939	37%
Uwzględnione	731	29%

Odwołania wnoszone w zależności od rodzaju zamówienia

Rodzaj zamówienia	2010 r.	2009 r.
Roboty budowlane	33%	35%
Dostawy	32%	28%
Usługi	36%	37%

Liczba skarg na wyroki Krajowej Izby Odwoławczej wniesionych do sądów

Skargi	2010 r.	2009 r.
Liczba wniesionych skarg	215	298
Odsetek ilości wniesionych skarg w stosunku do liczby rozpatrzonych odwołań	8%	20%

Przygotował:
Departament Informacji, Edukacji i Analiz Systemowych

Zespół redakcyjny Informatora UZP:

Joanna Czarnecka   Anna Łagocka

Urszula Krynicka   Joanna Orzeł

Izabela Rzepkowska   Piotr Zabadeusz

Renata Dzikowska

pod kierunkiem Anity Wichniak Olczak

KONTAKT:

Urząd Zamówień Publicznych

ul. Postępu 17a , 02-676 Warszawa

tel. 458-77-07 fax 458-78-36, informator@uzp.gov.pl